RKC
Opsterland

gemeente Opsterland

subsidies cultuurpromotie

Onderzoek van de rekenkamercommissie Opsterland naar het effect van de beleidswijziging voor subsidies cultuurpromotie

Maart 2018

Colofon

Samenstelling rekenkamercommissie Opsterland

Voorzitter	**Tiny Ruiter**
Externe leden	**Barbara IJsselmuiden**
	Frans Haven
Secretaris	**Jellie Rijpma**

Email: rekenkamercommissie@opsterland.nl

Voorwoord

Met genoegen bieden wij u hierbij de resultaten aan van ons onderzoek naar de subsidies voor cultuurpromotie in de gemeente Opsterland.

In 2015 besloot de raad om geen doorlopende, maar alleen nog eenmalige cultuursubsidies te verstrekken aan koren, toneelgezelschappen en andere culturele verenigingen. De raad hoopte zo op meer culturele activiteiten, ondernemender aanvragers, samenwerking tussen de instellingen, nieuwe activiteiten en meer sturing van de gemeente op de culturele sector, zodat die beter aansluiten op het gemeentelijk cultuurbeleid.

Alhoewel het op het eerste gezicht om 'slechts' ca. 60.000 euro per jaar gaat dat beschikbaar wordt gesteld voor incidentele subsidies cultuurpromotie, is het maatschappelijk belang van de beleidswijziging om van structurele subsidies naar uitsluitend incidentele subsidieverstrekking over te gaan, groot. Een breed aanbod aan culturele voorzieningen draagt immers bij aan de kracht en leefbaarheid van de gemeenschap. Er leefden bij raadsleden de vraag hoe de beleidswijziging heeft uitgepakt voor culturele instellingen in Opsterland.

De rekenkamercommissie vond een onderzoek naar hoe de nieuwe subsidieverordening heeft uitgepakt voor de instellingen en verenigingen die daar gebruik maken, zinvol. Onafhankelijk onderzoek kan immers bruikbare conclusies en aanbevelingen opleveren waar de gemeente profijt van kan hebben bij de evaluatie die zij zelf voornemens is uit te voeren in 2019.

Ons beeld is dat de beleidswijziging over het algemeen positief heeft uitgepakt: het nieuwe beleid leidde tot meer activiteiten én nieuwe aanvragen. Uiteraard zijn wij in ons onderzoek ook enkele verbeterpunten tegen gekomen. U leest er alles over in ons onderzoeksrapport.

Graag maak ik op deze plaats gebruik van de gelegenheid om onderzoeksbureau Domenie doelgericht onderzoek' dank te zeggen voor het verrichte veldwerk en voor de samenwerking.

Voor haar onderzoek heeft de rekenkamercommissie veel informatie verzameld. Wij zijn de contactpersonen, de geïnterviewden en de instellingen die hebben mee gewerkt zeer erkentelijk voor hun medewerking.

Tiny Ruiter,
voorzitter rekenkamercommissie Opsterland

Inhoudsopgave

Samenvatting 1
Conclusies en Aanbevelingen 4
Bestuurlijke reactie van het college van B&W 7
Nawoord van de Rekenkamercommissie 8

1 Inleiding 9
1.1 Aanleiding 9
1.2 Afbakening van het onderzoek 9
1.3 Doel en vraagstelling 9
1.4 Onderzoeksverantwoording 10
1.5 Leeswijzer 12

2 Feitenrelaas en bevindingen 13
2.1 De beoogde effecten van de incidentele subsidies Cultuurpromotie 13
2.2 Rechtmatigheid 18
2.3 Doeltreffendheid 21
2.4 Doelmatigheid 35
2.5 Verantwoording aan de raad 38
2.6 Toetsing aan het normenkader 40
2.7 Beantwoording onderzoeksvragen 44

Bijlage 1: Overzicht gesprekspartners 47
Bijlage 2: Bronnen 48
Bijlage 3: Dossiers 49
Bijlage 4: Aankondigingsbrief 51
Bijlage 5: Achterliggende gegevens grafieken 53
Bijlage 6: federaties/koepels en hun leden 55
Bijlage 7: open antwoorden uit de enquête 56

Samenvatting

De gemeente Opsterland heeft in 2015 besloten te stoppen met het verstrekken van structurele subsidies voor cultuurpromotie en deze alleen nog incidenteel te verstrekken voor culturele activiteiten. De raadsleden van Opsterland willen graag weten hoe de beleidswijziging heeft uitgepakt voor culturele instellingen in Opsterland en voor de activiteiten die in Opsterland worden georganiseerd. De centrale vraag van het onderzoek luidt dan ook: Heeft de overgang van structurele naar incidentele subsidies geleid tot de met het beleid gewenste grotere maatschappelijke effecten?'

Beoogde effecten incidentele subsidie Cultuurpromotie

In een aantal stappen is de subsidie Cultuurpromotie veranderd van een vooral structurele subsidie aan verenigingen naar een incidentele subsidie voor activiteiten. Daarbij is de focus verbreed van podiumkunsten naar alle onderdelen van het cultuurbeleid. De beoogde effecten van de wijziging van structurele naar incidentele subsidies staan niet overzichtelijk beschreven. Een reconstructie levert wel een aantal veelgenoemde doelen op. Uit de interviews blijkt dat er consensus is over de te bereiken doelstellingen, maar die worden daarbij breder geformuleerd dan dat in de documenten terug te vinden is. Binnen de bredere verzameling aan doelen is er tussen raad, college en uitvoerders verschil in focus: raad en college zijn gericht op het aantal en soort activiteiten dat wordt uitgevoerd (effectdoelen) en de uitvoerders leggen meer nadruk op inzicht in besteding en sturing (procesdoelen). Desondanks hebben raad, college en uitvoerders hetzelfde doel voor ogen: samenwerkende, creatieve en ondernemende culturele instellingen zorgen voor een kwalitatief beter en breder aanbod van culturele activiteiten voor zoveel mogelijk inwoners en bezoekers van Opsterland. Meer grip op het proces van subsidiëring, is daarbij een instrument.

Rechtmatigheid

De subsidieverordening Cultuurpromotie wijkt af van de Algemene Subsidieverordening 2012 in die zin dat voor subsidies vanaf 1.000 euro een vaststellingsbeschikking wordt gevraagd, in plaats van vanaf 5.000 uit de algemene subsidieverordening. De verordeningen en de subsidieplafonds zijn op de juiste wijze vastgesteld en gecommuniceerd. De subsidieverdeling verloopt volgens de verordening, met name door het goed ingerichte digitale werkproces rond de vergunning. Wel blijkt dat de dossiers moeilijk vindbaar zijn. De toetsingscriteria die in 2016 zijn opgesteld worden toegepast, maar de bepaling dat bij het overschrijden van het subsidieplafond vooral vernieuwende activiteiten voorrang krijgen, wordt niet toegepast.

Doeltreffendheid

De subsidie die is vrijgekomen door het afbouwen van structurele subsidies is nagenoeg volledig verstrekt als activiteitensubsidie. De activiteitensubsidie wordt verstrekt aan steeds meer verschillende aanvragers. Er kan echter niet opgemaakt worden of er daadwerkelijk meer activiteiten georganiseerd zijn in de gemeente Opsterland sinds de beleidswijziging. Ten eerste worden ook activiteiten georganiseerd zonder subsidie cultuurpromotie en ten tweede is niet bekend hoeveel activiteiten voorheen met behulp van de structurele subsidies werden georganiseerd.

In 2015, 2016 en 2017 was er te weinig activiteitensubsidie beschikbaar om alle aanvragen die aan de criteria voldeden toe te wijzen. In 2018 was er voldoende subsidie, omdat er bovenop de subsidie cultuurpromotie 80.000 euro subsidie beschikbaar was voor culturele activiteiten in het kader van Culturele Hoofdstad. Voor 2019 wordt een tekort verwacht, omdat de subsidie voor Culturele Hoofdstad komt te vervallen.

Door de beleidswijziging is met meer instellingen contact en meer zicht op het soort activiteiten dat georganiseerd wordt. Aan zowel het activiteitenplan (vooraf) als aan de verantwoording (achteraf) werden tot 2017 geen inhoudelijke eisen gesteld en vanaf 2017 voor subsidies vanaf 1.000 euro. De gemeente heeft daardoor beperkt zicht op de doelgroep, het aantal bezoekers et cetera van de activiteiten. Het is daardoor ook lastig om te toetsen of de activiteit vernieuwend is (geweest) en of de gewenste maatschappelijke effecten worden bereikt.

Culturele instellingen zoeken naar andere geldbronnen om hun activiteiten te bekostigen. Entreegelden en andere subsidies en fondsen zijn daarbij het belangrijkst. Verder hebben veel instellingen die voorheen een structurele subsidie ontvingen ingeteerd op hun reserves. Omdat de structurele subsidie pas in 2018 volledig is afgebouwd, is het lange termijn effect nog niet bekend.

Bijna tweederde van de culturele instellingen werkt samen met andere instellingen en/of met scholen, ondernemersverenigingen en lokale overheden. Bijna de helft van de instellingen is in de afgelopen jaren meer gaan samenwerken. De instellingen willen met de samenwerking hun aanbod verbreden en vernieuwen, het draagvlak vergroten en een breder publiek bereiken. Daarnaast willen de instellingen elkaar versterken en ondersteunen (kennis delen) en in een aantal gevallen blijkt het (ook) financieel aantrekkelijk om samen te werken. Culturele instellingen hebben behoefte aan contact met de gemeente, maar slechts een klein deel heeft baat bij hoe het contact op dit moment plaatsvindt.

De onderzoekers kunnen niet vaststellen of de activiteiten beter aansluiten bij de doelen van de beleidswijziging omdat niet wordt gerapporteerd naar aanleiding van de toetsingscriteria waaraan toegekende aanvragen voldoen. Op basis van de subsidieverstrekkingen kan ook niet geconcludeerd worden of de activiteiten vernieuwend zijn, omdat dit criterium in de praktijk niet wordt toegepast. Uit de enquête en de verdiepende interviews valt op te maken dat de culturele instellingen bezig zijn met vernieuwing en verbreding, ook ongeacht de koers van de gemeente daarin.

Doelmatigheid

Elke subsidieaanvraag wordt getoetst aan de verordening. De inhoudelijke toetsing vindt plaats bij de subsidieaanvraag: dan wordt beoordeeld of de activiteit aansluit bij de beleidsdoelen en of de begroting voldoet aan de voorwaarden voor subsidiëring. Bij onjuiste, onvolledige of onduidelijke aanvragen wordt aanvullende informatie gevraagd. Wanneer de subsidiepot nog niet leeg is, wordt flexibel omgegaan met aanvraagtermijnen. Voor subsidies vanaf 1.000 euro wordt een aanvraag tot vaststelling vereist met een verslag en een financiële verantwoording. Deze verantwoording wordt getoetst.

De medewerkers zijn, zoals werd verwacht, meer tijd kwijt met de afhandeling van de subsidieaanvragen, maar zijn van mening dat dit nadeel opweegt tegen de opbrengsten van de beleidswijziging, hoewel wellicht nog tijd te winnen valt door de toetsing achteraf steekproefsgewijs uit te voeren.

De instellingen zelf zijn over het algemeen tevreden over het proces van aanvragen en verantwoorden. Wel blijkt er een kennisverschil te zijn tussen kleine, culturele instellingen en de grote, meer ervaren aanvragers. De eerste groep weet niet goed hoe vrijwilligersuren ingezet kunnen worden in de begroting en de laatste groep wil graag eerder duidelijkheid over het al dan niet toegekend krijgen van de subsidie.

Verantwoording aan de raad

In de Nota Puur Cultuur kondigt het college aan jaarverslagen op te stellen om de raad te informeren over de ontwikkelingen binnen het cultuurbeleid. De Notitie Beleidskeuzes is een concretisering van de Nota Puur Cultuur en per beleidsveld zijn uitkomsten en kengetallen geformuleerd. Voor deze Notitie is geen nulmeting uitgevoerd van deze uitkomsten en kengetallen.

Het college heeft tweemaal gerapporteerd over de resultaten van het cultuurbeleid, in 2014 met een rapportage en in 2017 met een brief. Beide keren is per beleidsveld kwalitatief verantwoord wat de ontwikkelingen zijn geweest. Er wordt geen gebruik gemaakt van de uitkomsten en kengetallen die in de Notitie Beleidskeuzes zijn geformuleerd.

Na de vaststelling van de subsidieverordening cultuurpromotie 2015 is aan de raad een evaluatie toegezegd die in juni 2016 aan de raad is toegezonden door middel van een brief. In de subsidieverordening cultuurpromotie 2016 is aangekondigd dat begin 2019 een nieuwe evaluatie van de verordening zal worden toegezonden.

De raad ontvangt, zoals afgesproken, een jaarlijks overzicht als bijlage bij de begroting. Op het overzicht staan alle organisaties die een subsidie van de gemeente hebben ontvangen, voor welke activiteit en voor welk bedrag.

Raadsleden zijn vooral geïnteresseerd in de maatschappelijke effecten van de beleidswijziging: zijn de inwoners tevreden met het aanbod van activiteiten en worden succesvolle activiteiten herhaald? De raad ontvangt geen informatie over het bereiken van maatschappelijke effecten, ook al is het allemaal wel smarter gemaakt na de nota Puur Cultuur en de Notitie Beleidskeuzes.

Conclusies en Aanbevelingen

1. Conclusies

In dit onderzoek stond de volgende vraag centraal:

Heeft de overgang van structurele naar incidentele subsidies geleid tot de met het beleid gewenste grotere maatschappelijke effecten?

Op basis van de documentenstudie, de gevoerde gesprekken, de beantwoording van de deelvragen en de toetsing aan het normenkader komen wij tot de volgende conclusies:

1. **De beleidswijziging om cultuurpromotie activiteiten en projecten incidenteel in plaats van structureel te subsidiëren, pakt goed uit, echter enkele aanpassingen van het beleid kunnen de effectiviteit vergroten.**

De doelstellingen van de beleidswijziging (meer culturele activiteiten, betere sturing op resultaten, instellingen worden ondernemender en zoeken creatief naar meerdere geldbronnen, er ontstaat synergie in het culturele veld, de activiteiten) sluiten beter aan bij de doelstellingen van het cultuurbeleid en er vinden nieuwe of vernieuwende activiteiten plaats. De criteria waarop de subsidieaanvragen worden beoordeeld, worden bijna allemaal toegepast. Elk jaar subsidie aanvragen voor specifieke activiteiten en/of projecten, die moeten voldoen aan minimaal 2 criteria, stimuleert de cultuurinstellingen om bewust met het doel van hun activiteiten om te gaan.

2. **De gesubsidieerde instellingen zijn creatiever geworden in het vinden van andere financieringsbronnen zoals andere subsidies en fondsen, maar uitgedaagd worden door de gemeente om ondernemender of vernieuwend te zijn, vindt onvoldoende plaats.**

Een aantal instellingen streeft er wel naar activiteiten te organiseren zonder subsidie, maar vele geven aan dat dit niet haalbaar is, o.a. omdat dan mogelijk het bestaan van de instelling zelf onder druk komt te staan. Zij teren in op reserves die opgebouwd zijn ten tijde van de structurele subsidies en die reserves zullen wel een keer op raken.

Al zijn de instellingen zelf al wel bezig met vernieuwing en verbreding, de gemeente stimuleert dit niet. Pas als blijkt dat het subsidieplafond wordt overschreden, kunnen activiteiten die vernieuwend en/of niet eerder of minder vaak hebben plaatsgevonden, voorrang krijgen. Toepassing van dit criterium lukt niet omdat de definitie ervan ontbreekt.

3. **De cultuurinstellingen hebben behoefte aan een wat andere rol van de gemeente in het gehele subsidieproces.**

Kleine wat onervaren instellingen willen meer ondersteund en gefaciliteerd worden bij hun subsidieaanvragen. De grotere instellingen verlangen een meer regisserende rol van de gemeente. Zij geven hiervoor een aantal suggesties zoals een activiteitenkalender, een overzicht van het culturele speelveld of bijeenkomsten waarop de instellingen elkaar kunnen ontmoeten. De beleving van de gemeentelijke organisatie en die van de instellingen verschilt nogal als het gaat om contact. Slechts een klein deel van de instellingen geeft aan baat te hebben bij hoe het contact op dit moment plaats vindt.

4. **De maatschappelijke effecten van de beleidswijziging zijn niet bekend omdat zij niet benoemd zijn. De vraag of het beleid heeft geleid tot grotere maatschappelijke effecten kan daardoor niet beantwoord worden.**

Het onderzoek laat wel zien welke veranderingen door de beleidswijziging hebben plaatsgevonden, maar wat de inwoners van Opsterland ervan zouden moeten merken is niet bekend. Hiervoor is nodig om per doelstelling met bijhorend toetsingscriterium een zo concreet mogelijk gewenst effect te benoemen.

5. **De gewenste sturing op resultaten is zeer beperkt.**

Bij de toekenning van de subsidies is er sprake van enige sturing door toepassing van de toetsingscriteria. Maar om "meer te doen met dezelfde middelen", één van de doelen van de subsidiebeleid cultuurpromotie, is het belangrijk inzicht te hebben in de resultaten en effecten van de verstrekte subsidies. Die informatie wordt niet bijgehouden.

6. **De raad kan niet bijsturen en invulling geven aan haar controlerende taak.**

Ten behoeve van het jaarlijks vaststellen van het totale subsidiebedrag voor cultuurpromotie bij de begroting ontvangt de raad een overzicht van de instellingen met de activiteit(en) en het subsidiebedrag. Informatie over resultaten en effecten van de subsidies Cultuurpromotie wordt in de jaarlijkse Verantwoording niet verstrekt.

7. **Het nieuwe beleid geeft de gemeentelijke organisatie wel meer werk.**

Het aantal aanvragen dat beoordeeld moet worden is gestegen, maar de extra tijd dat het kost is dat waard, volgens de ondervraagden, omdat deze werkwijze meer contact met aanvragers en grip op de subsidie oplevert. Over de administratieve last voor de instellingen is een meerderheid van de instellingen tevreden. Het subsidieproces kan doelmatiger verlopen wanneer subsidiedossiers beter toegankelijk zijn, dossiers compleet zijn en correct zijn gearchiveerd.

2. Aanbevelingen

Voorgaande leidt tot de volgende aanbevelingen aan de gemeenteraad van Opsterland:

1. **Benoem per doelstelling van het cultuurpromotiebeleid de gewenste maatschappelijke effecten en pas de toetsingscriteria hierbij aan.**

2. **Definieer wat onder de toetsingscriterium "vernieuwend" wordt verstaan en geef in de verordening Cultuurpromotie een prioritering van de criteria aan.**

3. **Verzoek het college:**
   3a. om bij de verantwoording van de subsidies bij te houden in welke mate voldaan is aan de subsidiecriteria
   3b te inventariseren op welke manier de gemeente de cultuurinstellingen nog beter kan ondersteunen en faciliteren.
   3c. de raad jaarlijks te informeren over de behaalde resultaten en effecten van de subsidies voor cultuurpromotie.

4. **Laat het college onderzoeken hoe het subsidieproces efficiënter kan verlopen.**

Bestuurlijke reactie van het college van B&W

gemeente
Opsterland

Aan de rekenkamercommissie

Uw kenmerk:	Uw brief van:	Ons kenmerk:	Behandeld door:	Tel.nr.:	Bijlagen:
	14 februari 2019	2019-02383	Piet Brouwer	(0512) 386 351	

Onderwerp:
Bestuurlijke reactie onderzoek subsidies cultuurpromotie

Beetsterzwaag, 12 maart 2019
Verzonden op:

Geachte rekenkamercommissie,

U heeft ons op 14 februari de resultaten van uw onderzoek naar de subsidies voor cultuurpromotie in Opsterland gestuurd. Wij danken u voor uw onderzoek en de gelegenheid om onze reactie te geven voor u het rapport naar de gemeenteraad stuurt.

Cultuur in Opsterland leeft! Wij willen een onderscheidend aanbod voor volwassenen en kinderen. Uit de Dorpsspiegels 2018, het instrument waarmee de gemeente de leefbaarheid in de dorpen onderzoekt, blijkt dat ruim driekwart van onze inwoners tevreden of zeer tevreden is over de culturele voorzieningen in de gemeente.
Een belangrijk middel om cultuur te stimuleren is het geven van subsidies voor de organisatie van culturele activiteiten. Via een wijziging van beleid en de bijbehorende verordening is Opsterland de afgelopen jaren overgestapt van het verlenen van structurele naar incidentele subsidies voor culturele activiteiten. Wij danken u voor het uitgebreide onderzoek naar deze subsidies over de periode 2013 tot begin 2018.
U concludeert dat de wijziging van structurele naar incidentele subsidies goed heeft uitgepakt, maar dat er ruimte voor verbetering is. Hierbij noemt u onder andere de mate van vernieuwing, de rol van de gemeente, de verantwoording naar de raad en de sturing op resultaten. Wij waarderen uw conclusies, maar plaatsen wel een kanttekening bij de onderbouwing. In een groot deel van de onderzoeksperiode maakten sommige culturele instellingen nog gebruik van de oude regeling met structurele subsidies, de zogenaamde afbouwregeling. Voor die subsidies hoefde niet aan dezelfde eisen te worden voldaan als bij de incidentele subsidies. Wij hechten eraan deze nuance te noemen.

Wij kunnen ons grotendeels vinden in de conclusies van het onderzoek. Wij gaan ook graag met de aanbevelingen aan de slag, maar hebben hierbij wel enkele opmerkingen over de uitvoerbaarheid. Hieronder geven wij per conclusie en aanbeveling onze reactie.

Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag
Hoofdstraat 82
9244 CR Beetsterzwaag
T (0512) 386 222
F (0512) 381 875
E gemeente@opsterland.nl
I www.opsterland.nl
IBAN NL82 BNGH 028.50.06.606
BTW NL001950149B01

gemeente
Opsterland

Reactie op de conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Conclusie 1.
De beleidswijziging om cultuurpromotie activiteiten en projecten incidenteel in plaats van structureel te subsidiëren, pakt goed uit, echter enkele aanpassingen van het beleid kunnen de effectiviteit vergroten.

We zijn blij met het eerste deel van de conclusie. We vragen ons, wat het tweede deel betreft, af om welke aanpassingen van het beleid het zou kunnen gaan. Dit is ons uit het rapport niet duidelijk geworden.

Conclusie 2.
De gesubsidieerde instellingen zijn creatiever geworden in het vinden van andere financierings-bronnen zoals andere subsidies en fondsen, maar uitgedaagd worden door de gemeente om ondernemender of vernieuwend te zijn, vindt onvoldoende plaats.

Een van de doelen van de beleidswijziging was de culturele verenigingen en stichtingen te stimuleren ondernemender te worden en creatief naar meerdere geldbronnen te zoeken. Wij zijn verheugd dat uw conclusie is dat het lukt andere financieringsbronnen te vinden. Het was geen doelstelling om, naast de wijziging van de subsidievorm, ook op een andere manier de gesubsidieerde instellingen uit te dagen vernieuwend te zijn.

Conclusie 3.
De cultuurinstellingen hebben behoefte aan een wat andere rol van de gemeente in het gehele subsidieproces.

De rol van de gemeente verschuift van regisseren naar faciliteren (*modern besturen*). Deze rol kunnen ook de culturele instellingen van de gemeente verwachten.

Conclusie 4.
De maatschappelijke effecten van de beleidswijziging zijn niet bekend omdat zij niet benoemd zijn. De vraag of het beleid heeft geleid tot grotere maatschappelijke effecten kan daardoor niet beantwoord worden.

Wij onderschrijven deze conclusie, maar merken hierbij op dat wel de resultaten zijn benoemd, die wij met de beleidswijziging wilden behalen. Deze noemt u ook in uw rapport op pagina 16:
1. er vinden meer culturele activiteiten plaats;
2. er ontstaat betere sturing op resultaten;
3. instellingen worden ondernemender en zoeken creatief naar meerdere geldbronnen;
4. er ontstaat synergie in het culturele veld;
5. de activiteiten sluiten beter aan bij de doelstellingen van het cultuurbeleid;
6. er vinden nieuwe of vernieuwende activiteiten plaats.

Het is volgens ons niet mogelijk alleen op basis van de manier waarop culturele activiteiten worden gesubsidieerd een maatschappelijk effect te meten.

Postbus 10.000 9244 ZP Beetsterzwaag | Hoofdstraat 82 9244 CR Beetsterzwaag | T (0512) 386 222 F (0512) 381 875 | E gemeente@opsterland.nl I www.opsterland.nl | IBAN NL82 BNGH 028.50.06.606 BTW NL001950149B01

gemeente Opsterland

Conclusie 5.
De gewenste sturing op resultaten is zeer beperkt.

De raad wordt geïnformeerd over welke instellingen een subsidie hebben ontvangen en hoe hoog de bijdrage was. Zoals uit het onderzoek blijkt, zijn de maatschappelijke effecten van de beleidswijziging niet benoemd. Ook ten aanzien van de doelen, zoals hierboven bij conclusie 4 genoemd, zijn geen streefcijfers benoemd. Dit is geen knelpunt maar past juist binnen de intentie van het beleid om de ontwikkelingen vanuit de verenigingen en instellingen te simuleren en te laten ontstaan.

Conclusie 6.
De raad kan niet bijsturen en invulling geven aan haar controlerende taak.

Wij verwijzen naar de reactie op conclusie 5.

Conclusie 7.
Het nieuwe beleid geeft de gemeentelijke organisatie wel meer werk.

Wij onderschrijven deze conclusie. Daarnaast merken wij op dat de uitvoering van deze subsidieregeling relatief veel uren kost, als gekeken wordt naar het totaal beschikbare budget.

<u>Aanbevelingen aan de gemeenteraad van Opsterland</u>

Aanbeveling 1.
Benoem per doelstelling van het cultuurpromotiebeleid de gewenste maatschappelijke effecten en pas de toetsingscriteria hierbij aan.

Cultuur is een van de onderdelen van leefbaarheid. De verbetering van de leefbaarheid zou een maatschappelijk effect kunnen zijn, maar het aandeel van bijvoorbeeld het cultuurpromotiebeleid daarin is niet direct aan te wijzen. Het meten van maatschappelijke effecten is alleen op macroniveau mogelijk.

Aanbeveling 2.
Definieer wat onder de toetsingscriterium "vernieuwend" wordt verstaan en geef in de verordening Cultuurpromotie een prioritering van de criteria aan.

Dit criterium speelt alleen een rol als door een aanvraag het beschikbare budget wordt overschreden en het college van B&W een keus dient te maken uit meerdere aanvragen. De definitie en toepassing van het toetsingscriterium nemen we graag mee in de evaluatie van de verordening.

Aanbeveling 3.
Verzoek het college:
a. *om bij de verantwoording van de subsidies bij te houden in welke mate voldaan is aan de subsidiecriteria;*

De subsidiecriteria worden getoetst voordat een subsidie verleend wordt. Ook achteraf, bij de verantwoording, wordt nogmaals getoetst.

Postbus 10.000 9244 ZP Beetsterzwaag | Hoofdstraat 82 9244 CR Beetsterzwaag | T (0512) 386 222 F (0512) 381 875 | E gemeente@opsterland.nl I www.opsterland.nl | IBAN NL82 BNGH 028.50.06.606 BTW NL001950149B01

gemeente
Opsterland

b. te inventariseren op welke manier de gemeente de cultuurinstellingen nog beter kan ondersteunen en faciliteren;

Wij volgen deze aanbeveling graag op.

c. de raad jaarlijks te informeren over de behaalde resultaten en effecten van de subsidies voor cultuurpromotie.

Zoals al eerder opgemerkt is het vrijwel onmogelijk om de resultaten en effecten van alleen het onderdeel cultuurpromotie in beeld te brengen. Het maakt onderdeel uit van het totale culturele landschap en daarmee van het brede terrein van leefbaarheid. Cultuur en leefbaarheid komen beide terug in bijvoorbeeld de jaarverantwoording en de dorpsspiegels.

Aanbeveling 4.
Laat het college onderzoeken hoe het subsidieproces efficiënter kan verlopen.

Wij gaan graag met deze aanbeveling aan de slag.

Tot slot
Wij danken u nogmaals voor uw onderzoek en kijken uit naar de behandeling door de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de gemeentesecretaris,	de burgemeester,
	i.o.
Koen van Veen	Ellen van Selm

Postbus 10.000
9244 ZP Beetsterzwaag

Hoofdstraat 82
9244 CR Beetsterzwaag

T (0512) 386 222
F (0512) 381 875

E gemeente@opsterland.nl
I www.opsterland.nl

IBAN NL82 BNGH 028.50.06.606
BTW NL001950149B01

Nawoord van de Rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie dankt het college van b. en w. voor zijn reactie op het rapport 'subsidies cultuurpromotie' en de waardering die in de reactie wordt uitgesproken. De rekenkamercommissie constateert dat het college met de belangrijkste aanbevelingen aan de slag wil gaan. De rekenkamercommissie is het met het college eens dat de beoogde doelen gemaakt zijn op het niveau van het cultuurbeleid en dat het aandeel van het onderdeel cultuurpromotie daarin moeilijk te meten is. Desalniettemin is het wel degelijk mogelijk om de raad te voorzien van betere sturingsinformatie dan hen slechts te informeren met een overzicht van verstrekte subsidies. Immers, het college geeft in zijn reactie op aanbeveling 3 aan dat subsidieaanvragen voor- en achteraf getoetst worden op de toetsingscriteria. Het rapporteren hierover geeft de raad inzicht in een aantal belangrijke maatschappelijke effecten (*uit de verordening subsidies cultuurpromotie*):

> ***De mate waarin de activiteit aandacht besteedt aan lokale kunstuitingen en/of lokale kunstenaars – amateurs dan wel professionals (versterking);***
>
> ***De mate waarin de activiteit een positieve bijdrage levert aan cultuureducatie en/of artistieke ontwikkeling van deelnemers en/of publiek (educatie);***
>
> ***De mate waarin de activiteit samenwerking tussen verschillende (lokale) partijen bewerkstelligt in de organisatie en/of uitvoering van de activiteit (samenwerking);***
>
> ***De mate waarin de activiteit een positieve bijdrage levert aan het behouden en promoten van cultuurhistorie en cultureel erfgoed van en in de Gemeente Opsterland (erfgoed);***
>
> ***De mate waarin de activiteit inwoners van de Gemeente Opsterland in aanraking brengt met hoogwaardige kunst- en cultuuruitingen (van professioneel niveau)(promotie);***
>
> ***De mate waarin de activiteit een positieve bijdrage levert aan het bevorderen en behouden van de Friese taal en cultuur (Fries).***

Gelet op bovenstaande adviseert de rekenkamercommissie de raad om de conclusies van het onderzoek te onderschrijven en de aanbevelingen middels besluitvorming over te nemen.

1 Inleiding

De gemeenteraad van Opsterland heeft in 2015 besloten te stoppen met het verstrekken van structurele subsidies voor cultuurpromotie en deze alleen nog incidenteel te verstrekken voor culturele activiteiten. In het Coalitieakkoord 2014 – 2018 "De krêft fan de mienskip" geeft het college aan niet te willen bezuinigen op het programma Cultuur. Het college wil wel meer mogelijk maken met dezelfde middelen binnen het cultuurbeleid. De incidentele subsidies moeten zorgen voor een betere sturing op resultaten in de vorm van activiteiten en projecten. Door het steunen van activiteiten en projecten moeten culturele verenigingen en stichtingen gestimuleerd worden om ondernemender te worden en creatief naar meerdere geldbronnen te zoeken. Zo kan er ook synergie ontstaan door activiteiten en projecten met elkaar te verbinden.

1.1 Aanleiding

De raadsleden van Opsterland willen graag weten hoe de beleidswijziging heeft uitgepakt voor culturele instellingen in Opsterland en voor de activiteiten die in Opsterland worden georganiseerd.

1.2 Afbakening van het onderzoek

Het onderzoek gaat over subsidie cultuurpromotie. De onderzoeksperiode is afgebakend op de periode 2013 tot begin 2018.

1.3 Doel en vraagstelling

De doelstelling van het onderzoek is tweeledig:

- **In beeld brengen hoe het beleid en de uitvoering is van de verstrekking van incidentele subsidies in het kader van cultuurpromotie en in hoeverre deze bijdragen aan het cultuurbeleid van de gemeente Opsterland.**
- **Inzicht verkrijgen in de maatschappelijke effecten van de beleidswijziging.**

Om de doelstelling te behalen zijn onderstaande centrale vraag en deelvragen geformuleerd.

De centrale vraag van het onderzoek luidt:

Heeft de overgang van structurele naar incidentele subsidies geleid tot de met het beleid gewenste grotere maatschappelijke effecten?

De centrale vraag is vertaald naar de volgende onderzoeksvragen:

1. **Welke doelen streeft de gemeente Opsterland na met het instellen van de incidentele cultuursubsidies?**
2. **Is de verstrekking van incidentele cultuursubsidies rechtmatig?**
3. **Is de verstrekking van incidentele cultuursubsidies doelmatig?**
    a. **Hoe verloopt in de praktijk het proces van toekenning van subsidies?**
    b. **Hoe ervaren de medewerkers de doelmatigheid van nieuwe werkwijze?**
    c. **Hoe ervaren de aanvragers de doelmatigheid van de nieuwe werkwijze?**
4. **Is de verstrekking van incidentele cultuursubsidies doeltreffend?**
    a. **Welke maatregelen hebben de organisaties genomen om zich aan te passen aan de verandering in subsidieverstrekking?**

b. Heeft de beleidswijziging geleid tot een grotere en een bredere groep aanvragers?
c. In hoeverre dragen de incidentele cultuursubsidies bij aan de doelstellingen van het cultuurbeleid van de gemeente Opsterland?
d. Welke maatschappelijke effecten zijn aan de beleidswijziging toe te schrijven?

5. Krijgt de raad voldoende concrete informatie over de incidentele cultuursubsidies om te beoordelen of deze bijdragen aan het cultuurbeleid en hoe gebruikt de raad deze informatie?

1.4 Onderzoeksverantwoording

Tijdens de eerste fase van het onderzoek heeft de rekenkamercommissie vooronderzoek gedaan. Nadat het onderzoeksplan en het normenkader door de rekenkamercommissie zijn vastgesteld, is het onderzoek van start gegaan met een startbijeenkomst voor de rekenkamercommissie, de portefeuillehouder en ambtelijk betrokkenen. Het rekenkameronderzoek is uitgevoerd in samenwerking met onderzoeksbureau Domenie Doelgericht Onderzoek.

Het onderzoeksrapport is conform het onderzoeksprotocol van de rekenkamercommissie voorgelegd aan de ambtelijke organisatie van de gemeente Opsterland om na te gaan of de feiten zoals beschreven in die nota in het licht van de onderzoeksdoelstelling en -vraagstelling, juist en volledig zijn. Op- of aanmerkingen als gevolg van dit ambtelijk hoor en wederhoor zijn, na zorgvuldige afweging van de rekenkamercommissie, verwerkt. De wijze waarop de rekenkamercommissie dit gedaan heeft is middels een memorie van antwoord teruggekoppeld aan de gemeentelijke organisatie. Vervolgens zijn de conclusies en aanbevelingen geschreven.

Het onderzoeksrapport is voor bestuurlijk wederhoor voorgelegd aan het college van B&W (conform artikel 7, lid d-e, onderzoeksprotocol van de rekenkamercommissie d.d. 7 december 2018). De bestuurlijke reactie van het college is opgenomen in het onderzoeksrapport, evenals het nawoord van de rekenkamercommissie.

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden, zijn onderstaande onderzoeksmethoden ingezet.

- Bestandsanalyse van alle subsidieaanvragen in de periode 2013-2017.
- Startbijeenkomst met de verantwoordelijke wethouder, adviseur cultuur en de teamleider.
- Documentenanalyse van alle relevante beleidsdocumenten (zie bijlage 2).
- Dossieranalyse van tweeëndertig dossiers. Van de dossiers zijn de aanvraag met bijlagen, de toekennings- of weigeringsbeschikking, de aanvraag tot vaststelling met bijlagen (indien relevant) en de vaststellingsbeschikking opgevraagd. Daarbij is gestreefd naar een evenwichtige verdeling over de jaren, structurele en activiteitensubsidies, grote en kleine aanvragen, geweigerde en toegekende subsidies. Het bleek erg lastig om de gevraagde dossiers aan te leveren. Het zoeksysteem van de gemeente Opsterland is niet toereikend om een dergelijke uitvraag vlot af te handelen. De uitvraag heeft niet geleid tot een compleet, geordend en volledig overzicht van de dossiers. Dertien dossiers waren niet compleet en één dossier werd niet aangeleverd (zie bijlage 3).
- Interviews met de verantwoordelijke adviseur cultuur en teamleider, de verantwoordelijke portefeuillehouder, ondersteund door de adviseur cultuur en een vertegenwoordiging van raadsleden (zie bijlage 1). Van elk interview is een verslag gemaakt dat ter verificatie is voorgelegd aan de geïnterviewden.

- **Normenkader** Op basis van de documentenanalyse en de interviews, is een normenkader vastgesteld door de rekenkamercommissie. De bevindingen worden aan dit normenkader getoetst (zie verder paragraaf 2.6).
- **Enquête onder culturele instellingen** Om te onderzoeken wat het effect is van het nieuwe beleid op de culturele instellingen zelf, is een digitale enquête uitgezet onder alle instellingen die in de periode 2013 – 2017 één of meerdere keren subsidie cultuurpromotie hebben aangevraagd. Daarbij zijn ook instellingen aangeschreven die uitsluitend structurele subsidie cultuurpromotie hebben ontvangen en instellingen die wel subsidie cultuurpromotie hebben aangevraagd, maar geen subsidie hebben ontvangen. Met behulp van de bestandsanalyse is een adressenbestand samengesteld. Het adressenbestand is vervolgens opgeleverd aan de ambtelijke organisatie van de gemeente Opsterland met de vraag om het adressenbestand te completeren met e-mailadressen en telefoonnummers. Dit bleek niet mogelijk te zijn. De gemeente Opsterland beschikt niet over een systeem waarmee deze gegevens (eenvoudig) uit het archief op te vragen zijn. De onderzoeker heeft in samenwerking met een medewerker van de gemeente Opsterland handmatig e-mailadressen en telefoonnummers verzameld. Dit resulteerde in een nagenoeg compleet adressenbestand: er misten twee e-mailadressen en drie telefoonnummers.

De rekenkamercommissie heeft per post een aankondigingsbrief verstuurd naar zesenzeventig aanvragers. Vijf brieven bleken onbezorgbaar te zijn. De rekenkamercommissie heeft naar deze vijf aanvragers een digitale aankondigingsbrief gestuurd. De aankondigingsbrief is opgenomen in bijlage 4.

De onderzoekers hebben twee enquêtes ontwikkeld, voor structurele subsidieontvangers en voor ontvangers van activiteitensubsidie. De enquêtes zijn geprogrammeerd in de beveiligde omgeving van SurveyMonkey. Hierbij is de huisstijl van het onderzoeksbureau gehanteerd. Alle 76 personen in het adressenbestand hebben een gepersonaliseerde e-mail met een link naar de enquête ontvangen. Op deze manier is gegarandeerd dat per rij in het adressenbestand slechts één enquête kon worden ingevuld.

Na twee weken is een reminder gestuurd naar alle respondenten die de enquête niet of niet volledig hadden ingevuld. Vervolgens zijn alle aanvragers die niet gereageerd hebben op de uitnodigingen opgebeld om te vragen of zij de enquête alsnog wilden invullen. Dit leidde tot een respons van 53% (zie tabel 1). Gezien het hoge responspercentage mogen de resultaten van de enquête als veelzeggend worden geïnterpreteerd.

Tabel 1 respons

	structureel	incidenteel	geweigerd*	totaal
aantal adressen	15	53	8	76
aantal geannuleerd**	2	2	0	4
Totaal bestand	13	51	8	72
Respons e-mail				
begonnen	1	10	0	

afgemaakt	1	9	0	10
Respons na reminder e-mail				
begonnen	3	23	1	
afgemaakt	3	21	0	24
Respons na telefonische reminder				
begonnen	8	35	4	47
afgemaakt	7	30	1	38
Respons% (afgemaakt)	54%	59%	13%	53%
* instellingen die nooit subsidie cultuurpromotie toegewezen hebben gekregen				
** instelling opgeheven en/of aanvrager niet opgevolgd				

Verdiepende interviews

Na afloop van de enquête zijn acht instellingen geselecteerd om telefonisch verdiepende gesprekken mee te voeren. Vijf van de acht respondenten zijn bereikt. Het gaat om bestuursleden van de twee grootste federaties: de federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen en van de Opsterlandse Zangkoren. Daarnaast is een aanvrager van Cultbee geïnterviewd, een aanvrager van J&M Teaterwurk en een bestuurslid van een lid van de Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen (Fanfare Ureterp). De geïnterviewden hebben een verslag van het telefoongesprek ter verificatie ontvangen.

1.5 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat het feitenrelaas en de bevindingen van het onderzoek. In paragraaf 2.1 worden de beoogde effecten van de beleidswijziging beschreven. In paragraaf 2.2 wordt het beleid getoetst op rechtmatigheid. In paragraaf 2.3 wordt de doeltreffendheid van het beleid beschreven aan de hand van de beoogde effecten uit paragraaf 2.1. Paragraaf 2.4 gaat over de doelmatigheid van het beleid voor zowel de gemeentelijke organisatie als de culturele instellingen. Paragraaf 2.5 gaat over de verantwoording van het beleid en de sturingsmogelijkheden van de gemeenteraad. In paragraaf 2.6 worden de bevindingen getoetst aan het normenkader. Paragraaf 2.7 tenslotte bevat de antwoorden op de centrale onderzoeksvraag en de deelvragen.

2 Feitenrelaas en bevindingen

2.1 De beoogde effecten van de incidentele subsidies Cultuurpromotie

Het subsidiëren van culturele verenigingen en activiteiten is een instrument in het cultuurbeleid van de gemeente Opsterland, zoals beschreven in de Nota Puur Cultuur 2012-2022. In de Nota Puur Cultuur (februari 2012) wordt de ambitie beschreven om 'cultuur toegankelijker te maken en te houden voor alle bewoners en bezoekers van de gemeente'.[1] De subsidie cultuurpromotie wordt in de Nota Puur Cultuur genoemd in hoofdstuk 3: Kunsten.

'Opsterland kent een subsidieregeling ter bevordering van culturele activiteiten binnen haar gemeente. De subsidieregeling cultuurpromotie is gericht op "activiteiten en projecten die bijdragen aan de versterking en promotie van kunst en cultuur binnen de gemeente Opsterland". Voorbeelden hiervan zijn dansvoorstellingen, concerten, kunstmanifestaties en kunststimulaties alsmede cultuurprojecten waarbij specifiek een bijdrage wordt gegeven voor het verwezenlijken van het gemeentelijk cultuurbeleid.'

De kadernota Puur Cultuur is verder uitgewerkt in de Notitie beleidskeuzes Cultuurnota 2012-2022. Zowel in de Nota Puur Cultuur als in de Notitie Beleidskeuzes wordt het subsidiëren van culturele activiteiten gezien als instrument om meer culturele activiteiten te organiseren en het ondernemerschap bij culturele instellingen te stimuleren. Een duidelijke opsomming van beoogde effecten is moeilijk uit de Notitie Beleidskeuzes te achterhalen, omdat meerdere instrumenten worden gekoppeld aan meerdere gewenste uitkomsten. De beoogde uitkomsten zijn veelal indicatief en kwalitatief uitgewerkt. De Notitie Beleidskeuzes geeft aan dat het SMART uitwerken meer kost dan dat het oplevert en dat het om moeilijk meetbare gegevens gaat.[2] Wel wordt duidelijk dat als het gaat om het subsidiëren, de insteek zal zijn om meer te focussen op incidentele en minder op structurele subsidies.

Bij het verschijnen van de Notitie Beleidskeuzes is de praktijk op dat moment anders. De subsidieverordening Cultuurpromotie 2012 kent zowel structurele als incidentele subsidies. Er worden vooral structurele subsidies cultuurpromotie verstrekt aan telkens dezelfde culturele instellingen. Er is daarnaast beperkt ruimte voor incidentele subsidies. De insteek naar meer incidentele subsidies zoals die uit de Notitie Beleidskeuzes blijkt is daarmee een koerswijziging.

De ingezette nieuwe koers krijgt vorm in het coalitieakkoord 2014-2018. Tijdens het interview met raadsleden werd duidelijk dat er aan het einde van de vorige coalitieperiode een gedeeld gevoel was dat er vernieuwing in de cultuursector nodig was: nieuwe doelgroepen, nieuwe aanvragers en meer variatie in activiteiten. Deze wens van de raad is opgenomen in het coalitieakkoord. In het Coalitieakkoord 2014-2018 - De krêft fan de mienskip - wordt over cultuur geschreven[3]:

---

[1] Hoofdstuk 1.2 van de Nota Puur Cultuur 2012-20122
[2] De vorige Rekenkamercommissie had in het rapport over subsidies in de gemeente Opsterland een aanbeveling gedaan om de te bereiken doelen en effecten rond subsidies zo SMART mogelijk te formuleren.
[3] Programma 6 Ontspannen

> ***'Opsterland onderscheidt zich door een rijk cultureel aanbod. Hier wordt niet verder op bezuinigd. Door het beleid met betrekking tot het verstrekken van cultuursubsidies (van structureel naar incidenteel) te wijzigen, wordt meer mogelijk gemaakt met dezelfde middelen. Een goede (structurele) basisstructuur voor bibliotheken en cultuuronderwijs moet er blijven. Daarnaast moeten de incidentele subsidies zorgen voor een betere sturing op resultaten in de vorm van activiteiten en projecten. Door het steunen van projecten worden culturele verenigingen en stichtingen gestimuleerd ondernemender te worden en creatief naar meerdere geldbronnen te zoeken. Zo kan synergie ontstaan door projecten met elkaar te verbinden. Daarbij verdienen projecten die aansluiten bij Leeuwarden als Culturele Hoofdstad 2018 steun van de gemeente.'***

Uit deze tekst kunnen de volgende beoogde effecten van de overgang naar incidentele subsidies worden afgeleid:

- **betere sturing op resultaten in de vorm van activiteiten en projecten;**
- **door het steunen van activiteiten en projecten moeten culturele verenigingen en stichtingen gestimuleerd worden om ondernemender te worden en creatief naar meerdere geldbronnen te zoeken;**
- **zo kan er ook synergie ontstaan door activiteiten en projecten met elkaar te verbinden.**

Naar aanleiding hiervan heeft het college de raad per brief geïnformeerd over het afbouwen van de structurele subsidies door aanpassing van de subsidie Cultuurpromotie (brief van 9 juli 2014). Op 25 november 2014 volgt vervolgens een voorstel voor aanpassing van de subsidieverordening Cultuurpromotie 2015. In deze verordening komt de structurele subsidie niet meer voor. De basis voor de toewijzing van de subsidie is in de verordening van 2015 de volgorde van binnenkomst van de aanvragen: wie het eerst komt, die het eerst maalt (artikel 5 lid 2). Onder verwijzing naar het coalitieakkoord wordt bij de introductie van de aangepaste subsidieverordening als beoogd effect genoemd:

- **het stimuleren van meer activiteiten binnen het culturele veld.**

Na de eerste ervaringen met de nieuwe verordening is de raad per brief geïnformeerd (14 juni 2016). Uit de evaluatie komen de volgende aanbevelingen naar voren:

- **de aanvraagtermijnen zouden aangepast kunnen worden om betere spreiding te organiseren;**
- **de criteria voor toewijzing zouden inhoudelijk aan het cultuurbeleid gerelateerd moeten worden;**
- **door meer cofinanciering te vragen ontstaat er ruimte voor meer activiteiten;**
- **de weigeringsgronden zouden vooraf geformuleerd kunnen worden.**

Op basis hiervan heeft het college in het najaar van 2016 een nieuw voorstel geformuleerd voor de subsidieverordening Cultuurpromotie, overigens onder verwijzing naar dezelfde onderdelen uit het coalitieakkoord. In de verordening van 2016 is de tekst van artikel 3 (Doelstelling van de verordening) gewijzigd.

1. Het college kent aan aanvragers subsidie toe voor activiteiten die bijdragen aan de versterking en promotie van kunst en cultuur binnen de gemeente Opsterland, en die daarmee bijdragen aan de doelstellingen van het gemeentelijk cultuurbeleid.
2. Of en in welke mate de ingediende aanvragen voldoen aan de doelstelling van deze verordening wordt beoordeeld aan de hand van de in artikel 9 genoemde toetsingscriteria.

Het beoogd effect van deze wijziging is om activiteiten en evenementen binnen het culturele veld blijvend te stimuleren en beter aan te sluiten bij de doelstellingen van het cultuurbeleid en de behoeftes van de betrokken partijen. Dit beter aansluiten op het cultuurbeleid krijgt vorm door concrete toetsingscriteria die aansluiten bij de inhoudelijke doelen van het cultuurbeleid in artikel 9 van de verordening. Op zes inhoudelijke thema's uit de Nota Puur Cultuur wordt een criterium geformuleerd (versterking, promotie, educatie, samenwerking, erfgoed en Fries). Daarmee wordt de incidentele cultuursubsidie een instrument onder alle doelen van het cultuurbeleid, waar het voorheen vooral gericht was op de podiumkunsten.

Ook de toewijzing is aangepast: het idee is dat als een aangevraagde subsidie meer aan de criteria voldoet, hij hoger gerangschikt wordt en de kans op toekenning groter wordt. Daarmee is het 'wie het eerst komt' criterium vervangen door inhoudelijke criteria. Ook wordt een nieuw criterium geïntroduceerd: als het plafond wordt overschreden, dan hebben activiteiten die vernieuwend zijn en/of nog niet eerder (dan wel minder vaak) hebben plaatsgevonden voorrang. Daarnaast is het proces van aanvragen iets veranderd, om tegemoet te komen aan de wensen van partijen.

De beoogde effecten die met deze laatste aanpassing van het instrument incidentele subsidie cultuurpromotie worden genoemd zijn daarmee:

- activiteiten stimuleren die **inhoudelijk beter aansluiten** bij de doelen van het cultuurbeleid;
- en die **nieuw of vernieuwend** zijn.

De reconstructie van de door de gemeente Opsterland gemaakte beleidskeuzes rond het instrument van de subsidie Cultuurpromotie laat zien dat op verschillende momenten, verschillende beoogde effecten en doelen worden genoemd. In een aantal stappen is de subsidie Cultuurpromotie veranderd van een vooral structurele subsidie aan verenigingen naar een incidentele subsidie voor activiteiten. Daarbij is de focus verbreed van podiumkunsten naar alle onderdelen van het cultuurbeleid. In de figuur hieronder worden de verschillende stappen in de beleidskeuzes in de tijd geordend (zie figuur 1).

Figuur 1 Tijdlijn beleidskeuzes

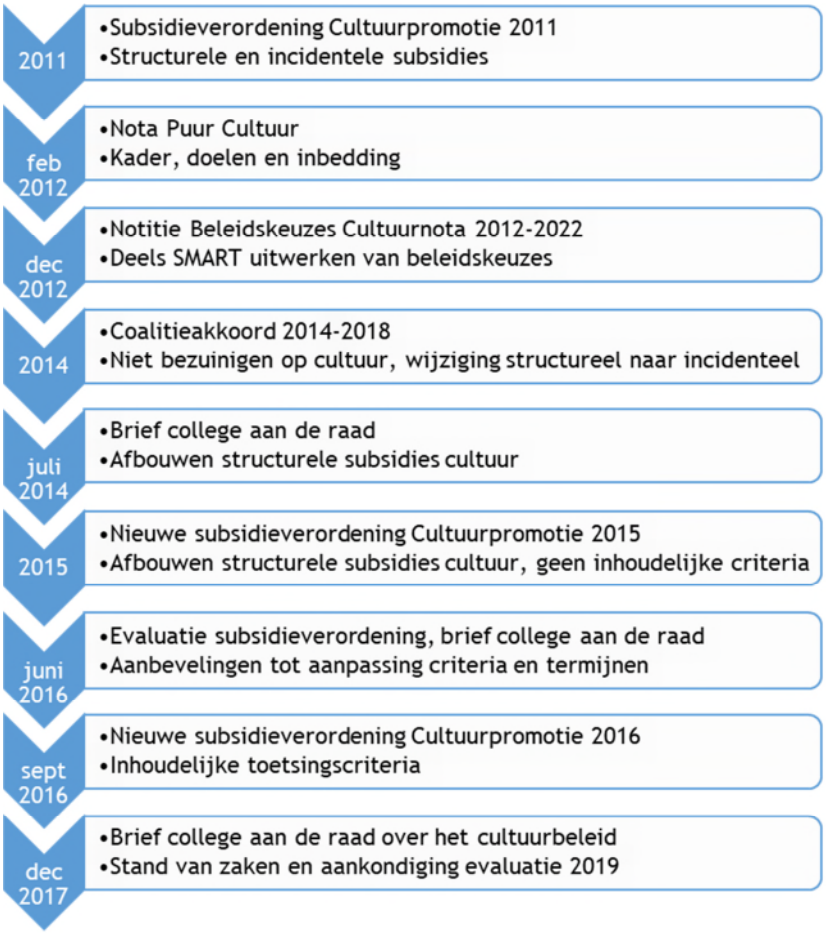

De beoogde effecten zijn uit verschillende documenten gehaald: nergens staat overzichtelijk beschreven wat de doelen of gewenste effecten zijn. Wel komt een aantal doelstellingen en beoogde effecten regelmatig terug in de beleidsdocumenten, het coalitieakkoord en de motivering bij de voorgestelde verordeningen. De reconstructie levert de volgende doelstellingen van de ingreep in het subsidiebeleid op:

1. **er vinden meer culturele activiteiten plaats;**
2. **er ontstaat betere sturing op resultaten;**
3. **instellingen worden ondernemender en zoeken creatief naar meerdere geldbronnen;**
4. **er ontstaat synergie in het culturele veld;**
5. **de activiteiten sluiten beter aan bij de doelstellingen van het cultuurbeleid;**
6. **er vinden nieuwe of vernieuwende activiteiten plaats.**

Uit de interviews is gebleken dat raad, college en uitvoerders dezelfde maatschappelijke doelen voor ogen hebben met de beleidswijziging, maar dat de focus op net iets andere tussendoelen ligt. De ambtelijke organisatie noemt als belangrijkste tussendoelen de betere sturing op resultaten, meer ondernemerschap van culturele instellingen, nieuwe aanvragers en de synergie. Dit komt grotendeels overeen met de doelen uit het Coalitieakkoord. De wethouder noemt als voornaamste

tussendoel dat er veel, diverse activiteiten worden georganiseerd waardoor zoveel mogelijk inwoners en bezoekers van Opsterland de gelegenheid krijgen om cultuur te beleven. Dit komt overeen met de doelstelling in de Nota Puur Cultuur. Na doorvragen noemt de wethouder als doelen van de beleidswijziging ook nog dat de gemeente meer grip krijgt op de besteding van de subsidies en dat de groep aanvragers diverser wordt. De raadsleden noemden in het interview als belangrijkste doel van de beleidswijziging een vernieuwing van het aanbod, waardoor ook de doelgroep van de activiteiten verbreed wordt en zo veel mogelijk inwoners van Opsterland kunnen genieten van culturele activiteiten, zoals beschreven in de Nota Puur Cultuur. Daarnaast wil de raad dat instellingen (om dit te bereiken) meer gaan samenwerken met elkaar en de overige maatschappelijke organisaties in Opsterland.

2.2 Rechtmatigheid

De rechtmatigheid van de subsidieverstrekking door de gemeente Opsterland in het algemeen is in 2011 door de vorige Rekenkamercommissie onderzocht[4]. Op dat moment moest geconstateerd worden dat zowel voor het beleid als de uitvoering de rechtmatigheid verbeterd kon worden. Een belangrijke stap daarin was het opstellen van de Algemene Subsidieverordening in 2012. Daarmee is aan een belangrijke aanbeveling uit 2011 voldaan. Over de rechtmatigheid van de uitvoering gaf de vorige Rekenkamercommissie als aanbevelingen mee om de subsidieplafonds op de juiste wijze vast te stellen, tijdig te beslissen op aanvragen, aanvragen volgens de eisen van de Algemene wet bestuursrecht te motiveren, de rol van de subsidiecoördinator meer bekend te maken en de dossiervorming te verbeteren. Inmiddels is de praktijk rond het vaststellen van de subsidieplafonds aangepast en daarmee is ook aan die aanbeveling voldaan. Dit onderzoek beperkt zich tot de subsidieverordening Cultuurpromotie en brengt in kaart of de subsidieverstrekking volgens de verordening verloopt en of er heldere toetsingscriteria zijn die ook correct worden toegepast.

Verloopt de subsidieverstrekking volgens de verordening?

Voor de subsidie Cultuurpromotie zijn van belang: de Algemene Subsidieverordening en de subsidieverordening Cultuurpromotie 2016. De beide verordeningen zijn conform de formele besluitvormingsprocedure door de raad vastgesteld en gepubliceerd. Bij de begroting wordt ook het subsidieplafond voor het komende jaar vastgesteld. De subsidieverordening Cultuurpromotie vraagt, in afwijking van de Algemene Subsidieverordening, om een vaststellingsbeschikking bij subsidies vanaf 1.000 euro, bij de Algemene Subsidieverordening is dat vanaf 5.000 euro.

Voor een oordeel over de rechtmatigheid is van belang of de afhandeling van de aanvragen conform de verordening heeft plaatsgevonden. Voor de subsidies op basis van de huidige regeling houdt dat in dat:

- aan de inhoudelijke voorwaarden uit artikel 4 moet worden voldaan;
- dat de hoogte van de subsidie conform artikel 5 uit de stukken blijkt;
- dat het plafond niet wordt overschreden (artikel 6);
- dat de aanvraag volgens de procedure en binnen de termijn is verlopen (artikel 8 en 9) ;
- dat voor een inhoudelijk beoordeling de toetsingscriteria van artikel 9 worden toegepast of de weigeringsgronden van artikel 10;
- dat vaststelling en verantwoording volgens de procedure van artikel 11 en 12 verloopt.

Aan de inhoudelijke voorwaarden van artikel 4 wordt voldaan, doordat deze in het aanvraagformulier als voorwaarden voor afronding van de aanvraag zijn opgenomen. De hoogte van de subsidie wordt beoordeeld door de ambtelijke organisatie op basis van de aangeleverde documenten bij de aanvraag. Alle aanvragen worden beschikt, ook de op inhoudelijke gronden geweigerde aanvragen. Een belangrijke reden daarvoor is het werken met het digitale aanvraagformulier. Pas als via het formulier wordt aangevraagd, wordt iets gezien als een aanvraag. Omdat het formulier buiten de aanvraagperiode dicht staat, komen weigeringen op formele gronden nauwelijks voor. Alleen als niet via het formulier wordt aangevraagd is er ruimte voor de ambtelijke organisatie om zelf te interpreteren of iets een aanvraag is. Met aanvraagtermijnen wordt flexibel omgegaan als het subsidieplafond voor de betreffende periode nog niet bereikt is. Uit het interview blijkt dat de ambtelijke organisatie hier klantvriendelijk en

[4] Subsidiebeleid in Opsterland, Rekenkamercommissie Opsterland 2011. Het rapport bespreekt subsidieverstrekking op alle beleidsterreinen.

transparant mee omgaat. Mocht er na een aanvraagperiode nog geld zijn, dan wordt alsnog het aanvraagformulier toegezonden en wordt ook dat beschikt. Is er geen geld meer, dan volgt er geen aanvraag en dus ook geen weigering en wordt de aanvrager gewezen op de eerstvolgende mogelijkheid.

Voor het beoordelen of de aanvragen volgens de procedure verlopen en alle vereiste documenten aanwezig zijn, is een dossieranalyse gedaan (bijlage 3). Van de geselecteerde dossiers is gecheckt of alle verplichte documenten aanwezig waren. Er zijn zes dossiers bestudeerd van aanvragers van een structurele subsidie, achttien dossiers van aanvragers van een incidentele subsidie en acht geweigerde aanvragen. In een enkel geval zijn er verkeerde stukken geleverd. In de dossiers van de vaste aanvragers ontbreekt bij ongeveer de helft van de aanvragers een onderdeel, zoals de begroting of de vaststellingsaanvraag, verantwoording en vaststellingsbeschikking. Bij de incidentele subsidies is dat het geval bij ongeveer een kwart van de dossiers. Het gaat dan vooral om de verantwoording achteraf en het aantonen dat de activiteit daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. Uit de beschikkingen kunnen we meestal opmaken dat deze stukken wel door de aanvragers zijn aangeleverd.[5]

Hoe worden de toetsingscriteria toegepast?

Pas bij de wijziging van de verordening in 2016 zijn inhoudelijke toetsingscriteria geformuleerd. Op basis van deze criteria wordt de aanvraag toegewezen of afgewezen. Uit de dossieranalyse blijkt dat in de beschikking de motivering is opgenomen. De basistekst hiervoor is veelal gelijk, tot 2016 wordt opgenomen: uw activiteit past binnen het cultuurbeleid. Als er reden is om af te wijken, bijvoorbeeld doordat het bereik meer regionaal dan lokaal is, of er een bredere doelstelling is (cultuurhistorie), wordt ook dat in de motivering benoemd. Als het bedrag is aangepast wordt ook dat in de meerderheid van de gevallen gemotiveerd, in drie gevallen is dat niet gemotiveerd. Vanaf 2017 (na invoering van de nieuwe verordening) verandert de motivering, dan wordt aangegeven dat de aanvraag aan alle toetsingscriteria voldoet of in hoge mate bijdraagt aan een aantal toetsingscriteria (die dan ook worden benoemd).

Ook bij de geweigerde aanvragen wordt gemotiveerd waarom de aanvraag is geweigerd en wordt het artikel uit de verordening genoemd op basis waarvan geweigerd wordt. Wordt een bezwaar ingediend, dan wordt de zaak besproken door afdeling juridische zaken, samen met een collega van degene die de aanvraag heeft afgehandeld (een onafhankelijke medewerker). Daarna wordt er telefonisch contact gezocht en een toelichting gegeven. Vaak blijkt het om een misverstand te gaan en wordt het bezwaar ingetrokken.

Interessant is dat de toetsingscriteria (sinds de verordening van 2016) nog enige ruimte laten aan de adviseur cultuur in het beoordelen van de aanvragen. Als er voor een hoger bedrag wordt aangevraagd dan het plafond omvat, dan kan de ambtelijke organisatie selecteren. Dan telt naast de toetsingscriteria lid 2 van artikel 9, dat zegt dat activiteiten die vernieuwend zijn en/of nog niet eerder (dan wel minder vaak) hebben plaatsgevonden voorrang krijgen. In de praktijk blijkt dat dit criterium nog niet is toegepast. In de twee rondes van 2017 was het totaalbedrag aan aanvragen hoger dan het plafond en is besloten voor de laatste aanvragers een verdeelsleutel toe te passen: de aanvragers met 'gelijke geschiktheid' kregen allemaal een gelijk deel van het overgebleven

[5] Tijdens de dataverzamelingsfase is gebleken dat het verzamelen van contactgegevens en volledige dossiers van aanvragers, ondanks alle inspanning en medewerking, zeer moeizaam verliep. Het archiefsysteem van de gemeente Opsterland werkt voor deze toepassing niet optimaal.

budget (en minder dan was aangevraagd). Toen is dus niet het criterium 'nieuw of vernieuwend' toegepast zoals in de verordening opgenomen. Uit de interviews blijkt ook dat dit criterium, omdat het niet gedefinieerd is, als niet toepasbaar wordt ervaren.

2.3 Doeltreffendheid

Uit paragraaf 2.1 blijkt dat de doelstellingen van de beleidswijziging samengevat kunnen worden met: (1) er vinden meer culturele activiteiten plaats, (2) er ontstaat betere sturing op resultaten, (3) instellingen worden ondernemender en vinden meerdere geldbronnen voor hun activiteiten, (4) subsidies sluiten beter aan bij de doelstellingen van het cultuurbeleid, (5) er ontstaat synergie in het culturele veld en (6) er vinden nieuwe of vernieuwende activiteiten plaats. In de volgende paragrafen wordt per doelstelling beschreven in hoeverre deze behaald zijn.

2.3.1 Vinden meer culturele activiteiten plaats?

Om te bereiken dat meer culturele activiteiten plaatsvinden, wil de raad dat meer instellingen de kans krijgen om activiteitensubsidie aan te vragen. In deze paragraaf wordt eerst onderzocht of door de beleidswijziging meer geld beschikbaar is voor activiteitensubsidie. Vervolgens wordt in kaart gebracht of meer activiteitensubsidies zijn aangevraagd en verstrekt. Als laatste wordt onderzocht of meer culturele instellingen deze activiteitensubsidie hebben aangevraagd.

Is er meer subsidie beschikbaar voor activiteiten?

Met de beleidswijziging is besloten om de subsidie die vrij viel met het afbouwen van de structurele subsidies beschikbaar te stellen voor activiteitensubsidies. In figuur 2 is te zien dat het vrijgevallen bedrag (grotendeels) is verstrekt als activiteitensubsidie en dat het aandeel structurele subsidie steeds kleiner is geworden.

Figuur 2 verhouding structurele en activiteitensubsidie*[6]

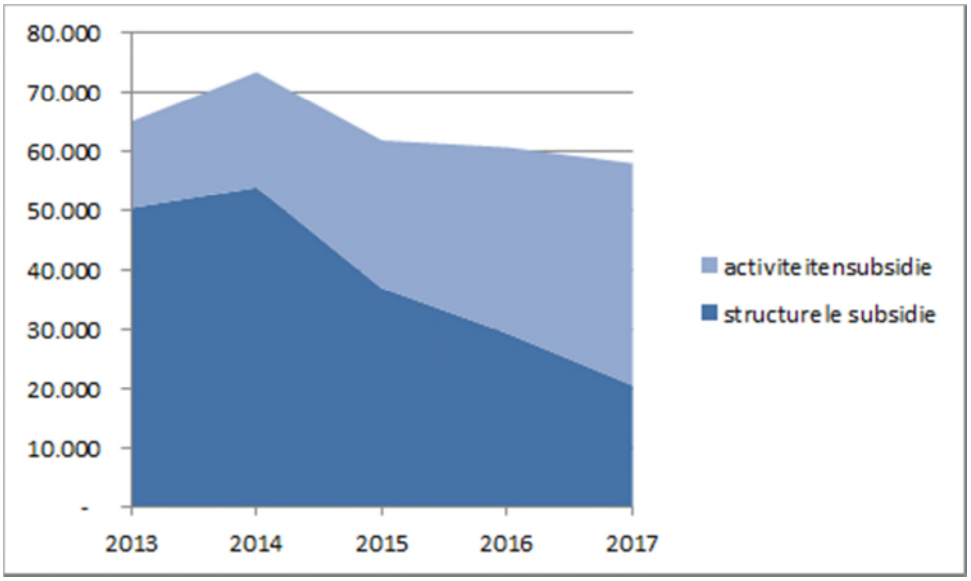

Bron: bestand subsidie cultuurpromotie, aangeleverd door gemeente Opsterland, bewerking Domenie doelgericht onderzoek

*** in bijlage 5.1 zijn de achterliggende gegevens opgenomen.**

[6] De Afûk (voor taalcursussen), de bibliotheek (voor het Tomke-project) en de Tropische kas hebben ook structurele subsidie cultuurpromotie ontvangen, maar worden in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Deze subsidies vallen buiten de afbouwregeling en het is onbekend waarom deze subsidies uit het budget voor cultuurpromotie worden betaald.

Worden meer activiteitensubsidies verstrekt?

In figuur 3 is te zien dat het aantal aangevraagde en toegekende activiteitensubsidies in 2015 sterk is toegenomen ten opzichte van 2014. In 2016 loopt het aantal toegekende activiteitensubsidies iets terug en in 2017 blijft het op nagenoeg gelijk niveau.

Figuur 3 aantal toegekende en geweigerde activiteitensubsidies*

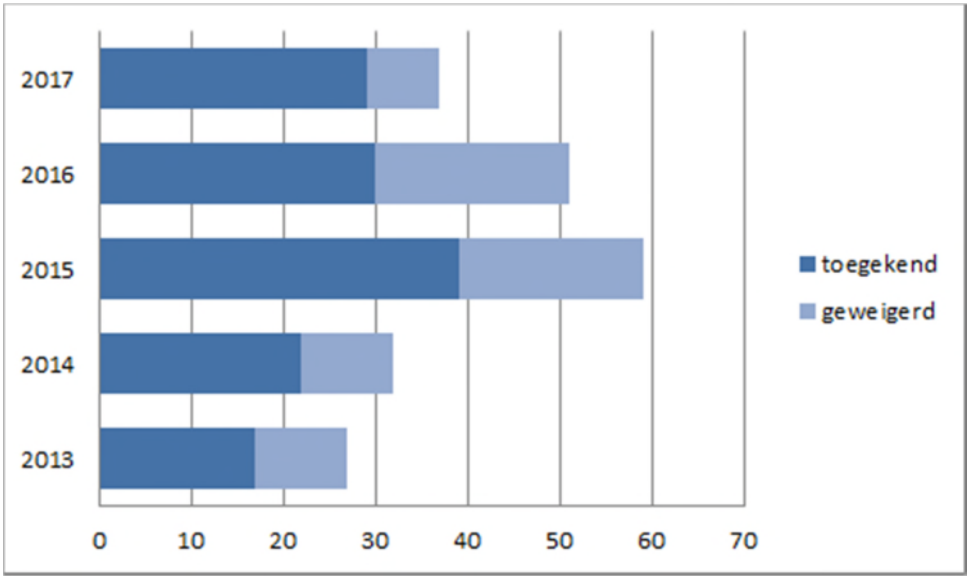

Bron: bestand subsidie cultuurpromotie, aangeleverd door gemeente Opsterland, bewerking Domenie doelgericht onderzoek

*** in bijlage 5.2 zijn de achterliggende gegevens opgenomen.**

Opvallend is het aantal geweigerde subsidies in 2015 en 2016. Uit een nadere bestandsanalyse blijkt dat in 2015 elf keer een aanvraag is geweigerd omdat het subsidieplafond was bereikt. In 2016 gebeurde dat vier keer (zie tabel 2). Andere aanvragen worden geweigerd op basis van procedurefouten en op basis van inhoudelijke gronden. Procedurefouten betreffen meestal aanvragen die buiten de aanvraagtermijn om zijn ingediend, aanvragen voor activiteiten die buiten Opsterland plaatsvinden of aanvragen voor activiteiten die al via een structurele subsidie ondersteund worden. Inhoudelijke afwijzingen hebben te maken met de aard van de activiteit: er wordt subsidie aangevraagd voor materiaal of de activiteit heeft te weinig met cultuur te maken.

In de evaluatie subsidieverordening Cultuurpromotie 2015[7] is een tabel opgenomen van het aangevraagde subsidiebedrag en het verstrekte subsidiebedrag in de jaren 2013 - 2015 en de eerste helft van 2016. Uit deze tabel kan opgemaakt worden dat het aangevraagde subsidiebedrag veel hoger is dan het subsidieplafond. Het college concludeert: 'in 2013 en 2014 werd er iets meer dan 50% meer subsidie aangevraagd dan het beschikbare budget, in 2015 werd er bijna 100% meer subsidie aangevraagd dan het beschikbare budget, en in [de eerst helft van] 2016 is al meer dan 100% meer subsidie aangevraagd dan het beschikbare budget.'

[7] 2016-20481 - evaluatie subsidieverordening cultuurpromotie 2015

In het aangeleverde bestand zijn de bedragen van de geweigerde subsidies niet opgenomen, waardoor deze cijfers niet aangevuld kunnen worden voor de tweede helft van 2016 en 2017. Over het aantal aanvragen en weigeringen zijn wel gegevens aangeleverd. In 2017 was het aantal weigeringen op basis van het bereiken van het subsidieplafond één keer. In het interview is uitgelegd uit dat het aantal aanvragen ook in 2017 het subsidieplafond overschreed. Aanvragen zijn gerangschikt op basis van de toetsingscriteria. Aanvragen die aan alle toetsingscriteria voldeden zijn gehonoreerd. De subsidie die daarna overbleef is verdeeld over aanvragers die aan enkele toetsingscriteria voldeden. Uit het bestand kan opgemaakt worden dat de resterende subsidie is verdeeld over acht aanvragers.

Tabel 2 Redenen weigering aanvraag activiteitensubsidie.

	2013	2014	2015	2016*	2017*
subsidieplafond bereikt	4	1	11	4	1
afgewezen om inhoudelijke redenen	4	5	3	6	3
afgewezen om procedurele redenen	1	3	5	9	3
anders gesubsidieerd		1	1	1	1
onbekende reden	1		1	1	

* geen gegevens bij de gemeente bekend, cijfers zijn samengesteld op basis van de herinnering van een medewerker
Bron: bestand subsidie cultuurpromotie, aangeleverd door gemeente Opsterland, bewerking Domenie doelgericht onderzoek

Tijdens de uitvoering van dit onderzoek waren de cijfers over 2018 nog niet bekend. In de interviews is wel gesproken over 2018. In 2018 was het subsidieplafond toereikend om twee redenen. De eerste reden is dat het subsidieplafond aanzienlijk hoger was dan in 2015, 2016 en 2017 omdat geen structurele subsidie meer werd verstrekt, waardoor het beschikbare bedrag voor activiteitensubsidies met ongeveer 20.000 euro toenam tot ongeveer 58.000 euro. De tweede reden is dat instellingen in 2018 subsidie aan konden vragen voor 'activiteiten in het kader van Leeuwarden-Fryslân Culturele Hoofdstad, Opsterland 2018' via een aparte regeling. Hiervoor was 80.000 euro subsidie beschikbaar. Dit betekent dat in 2018 138.000 euro beschikbaar was voor culturele activiteiten.

Worden door meer en andere culturele instellingen activiteitensubsidie aangevraagd?
Uit figuur 4 blijkt dat het aantal culturele instellingen dat subsidie cultuurpromotie ontvangt is toegenomen ten opzichte van 2014. In 2014 werd aan veertien instellingen een structurele subsidie verstrekt en daarnaast werden aan zeventien culturele instellingen één of meerdere activiteitensubsidies verstrekt. In 2015 werden twaalf instellingen structureel gesubsidieerd en werd aan dertig instellingen activiteitensubsidie verstrekt. In 2016 en 2017 werden aan vierentwintig respectievelijk zesentwintig instellingen activiteitensubsidies verstrekt.

Figuur 4 Aantal ontvangers structurele subsidie en activiteitensubsidie*

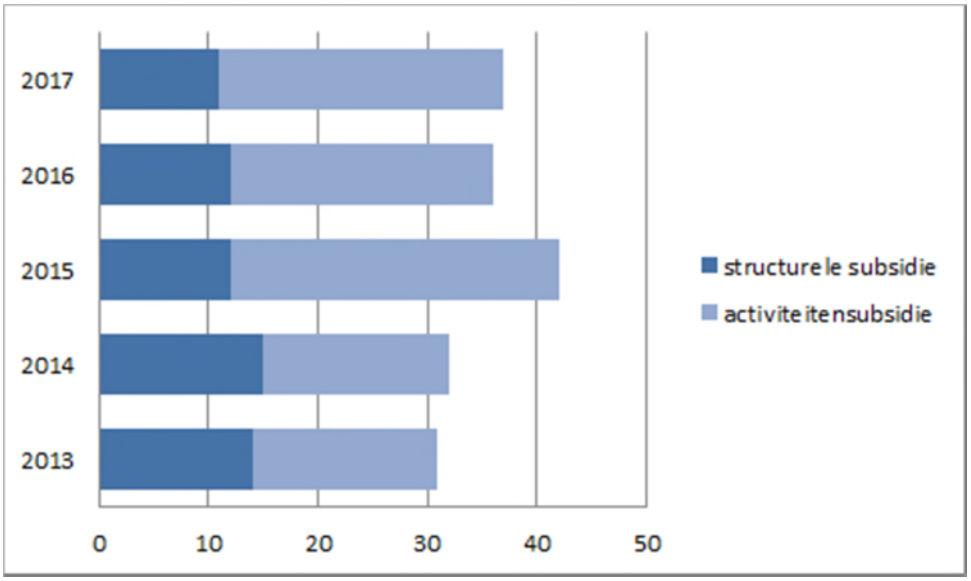

Bron: bestand subsidie cultuurpromotie, aangeleverd door gemeente Opsterland, bewerking Domenie doelgericht onderzoek

*** in bijlage 5.3 zijn de achterliggende gegevens opgenomen.**

Onderdeel van de afbouwregeling was dat ontvangers van structurele subsidie, bovenop hun structurele subsidie, ook een activiteitensubsidie mochten aanvragen. Interessant om te weten is of de toename van het aantal activiteitensubsidies verklaard wordt doordat structurele subsidieontvangers deze subsidies aan zijn gaan vragen of dat (ook) andere culturele instellingen activiteitensubsidie hebben aangevraagd.

In 2015 werd een structurele subsidie cultuurpromotie verstrekt aan twaalf culturele instellingen in Opsterland, waaronder vijf federaties/koepels van verenigingen: de Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen, de Federatie van Opsterlandse Zangkoren, de Federatie van Opsterlandse Gospelkoren, de Stichting Stipe federaasje Opsterlân[8] en de Stichting Culturele Activiteiten Opsterland (verder genoemd: federaties). In tabel 3 valt af te lezen dat op 1 januari 2015 in totaal tweeënveertig verenigingen door de vijf federaties vertegenwoordigd werden. De zeven andere instellingen zijn: Opsterlands Strijkersensemble, Feestcommissie Jonkerslân, Stichting Willedei Wynjewâld, Stichting Dorpsactiviteiten Lippenhuizen, Stichting Dorpsfeesten Wijnjewoude, Stichting Muziekpodium Bakkeveen en Stichting Festival 316.

De leden van de Federaties van Opsterlandse Muziekverenigingen en Zangkoren zijn inderdaad meer activiteitensubsidies aan gaan vragen (derde en vierde kolom van tabel 3). Opvallend is dat de federaties van Gospelkoren en Toneelverenigingen nagenoeg geen activiteitensubsidie aan hebben

[8] In de aangeleverde bestanden is de aanvrager de 'Stichting Stipe federaasje Opsterlân'. Uit e-mailcontact hierover met de ambtelijke organisatie blijkt dat de subsidie werd verstrekt aan de Toanielfederaasje Opsterlân, die nauwe banden onderhield met de Stichting Stipe federaasje Opsterlân. Het is niet bekend waarom de aanvraag op naam van de Stichting Stipe federaasje staat.

gevraagd. Aan de twee leden van de Stichting Culturele Activiteiten Opsterland (Spijkerpakkenband en Gouden Spiker festival) werd zowel voor als na de beleidswijziging activiteitensubsidie verstrekt.

Van de zeven overige instellingen die een structurele subsidie ontvingen, hebben drie instellingen minstens éénmaal een activiteitensubsidie aangevraagd in de periode 2015-2017.

Tabel 3 Federaties en hun leden, 1 januari 2015*

Federatie	Aantal aangesloten verenigingen	Aantal leden dat activiteitensubsidie heeft aangevraagd in	
		2013-2014	2015-2017
Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen	11	1	9
Federatie van Opsterlandse Zangkoren	13	0	5
Federatie van Opsterlandse Gospelkoren	2	0	0
Stichting Stipe federaasje Opsterlân (Toanielfederaasje)	14	0	1
Stichting Culturele Activiteiten Opsterland	2	2	2
Totaal	42		

**In bijlage 6 is een overzicht van de aangesloten verenigingen per federatie opgenomen.*

De activiteitensubsidie die is verstrekt aan de structurele subsidieontvangers, bovenop hun vaste subsidie, is bij elkaar opgeteld en apart weergegeven in figuur 5. Het donkerblauwe vlak geeft de structurele subsidie weer, het middelste vlak is de activiteitensubsidie die naar dezelfde subsidieontvangers is gegaan. Het lichtblauwe vlak geeft de activiteitensubsidie weer die naar andere culturele instellingen is gegaan. Uit de figuur wordt duidelijk dat het bedrag van activiteitensubsidies dat naar andere subsidieontvangers gaat steeds groter wordt.

Figuur 5 verhouding structurele en activiteitensubsidie - 2*

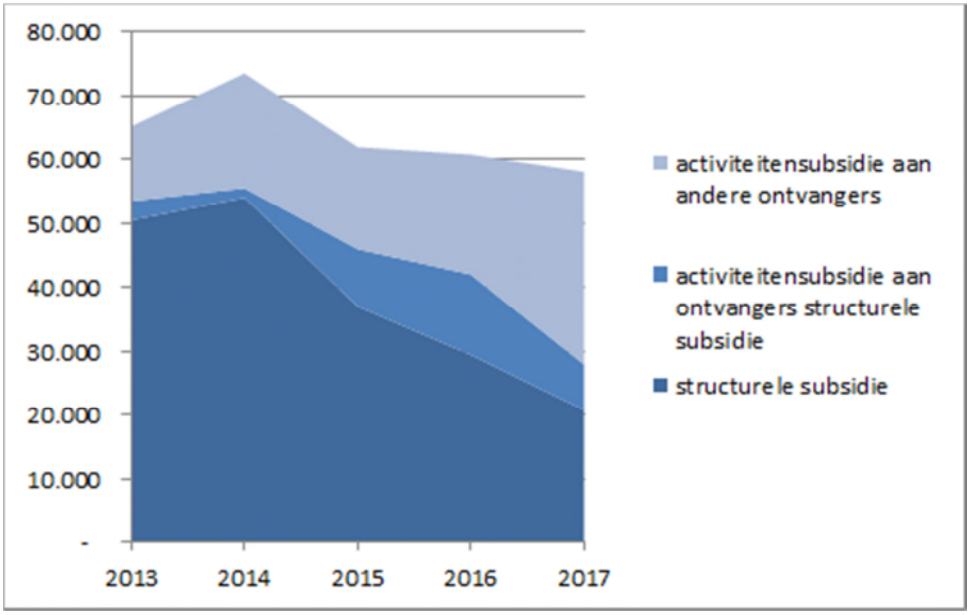

Bron: bestand subsidie cultuurpromotie, aangeleverd door gemeente Opsterland, bewerking Domenie doelgericht onderzoek.

*** in bijlage 5.4 zijn de achterliggende gegevens opgenomen.**

Er kan niet opgemaakt worden of er sinds de beleidswijziging daadwerkelijk meer activiteiten georganiseerd zijn in de gemeente Opsterland. Ten eerste worden ook activiteiten georganiseerd zonder subsidie cultuurpromotie en ten tweede is niet bekend hoeveel activiteiten voorheen met behulp van de structurele activiteitensubsidies werden georganiseerd.

2.3.2 Hoe verloopt de sturing op resultaten?

Door de beleidswijziging onderhoudt de gemeente contact met meer culturele instellingen (zie paragraaf 2.3.1). De gemeente wil hiermee meer inzicht krijgen in de besteding van de subsidie en de maatschappelijke effecten van de subsidieverstrekking. Bij de aanvraag van een activiteitensubsidie stuurt de aanvrager een activiteitenplan en een dekkingsplan voor de kosten mee. De ambtelijke organisatie toetst of de activiteit en het dekkingsplan voor de kosten aan de voorwaarden voor de subsidie voldoen en krijgt hierdoor inzicht in de activiteiten die worden georganiseerd, andere financiële bronnen die worden aangeboord en in de samenwerkingsverbanden die worden aangegaan tussen culturele instellingen. Dit inzicht kan gebruikt worden om culturele instellingen te ondersteunen met inhoudelijk advies en contacten in het culturele netwerk van Opsterland. De medewerkers hebben dan ook het gevoel meer zicht te hebben op wat er in de gemeente gebeurt op het gebied van culturele activiteiten en beter te kunnen ondersteunen.

In de enquête is aan de culturele instellingen gevraagd hoe zij het contact met de gemeente waarderen. Tweederde van de ondervraagde culturele instellingen heeft vaak (vier) of soms (twintig) contact met de gemeente over activiteiten die zij organiseren. Drie van hen hebben geen waardering gegeven aan dit contact met de gemeente. Veertien respondenten antwoorden dat zij (enigszins) ondersteund worden door de gemeente met kennis en adviezen en tien respondenten

antwoorden dat het contact met de gemeente (enigszins) helpt bij het uitbreiden van het netwerk (zie figuur 6). Uit de toelichting (bijlage 7.1) komt geen aanvullende informatie naar voren over het contact met de gemeente.

Figuur 6 Helpt het contact met de gemeente u bij het uitbreiden van uw netwerk en contacten? En wordt u door de gemeente ondersteund met kennis en/of adviezen?*

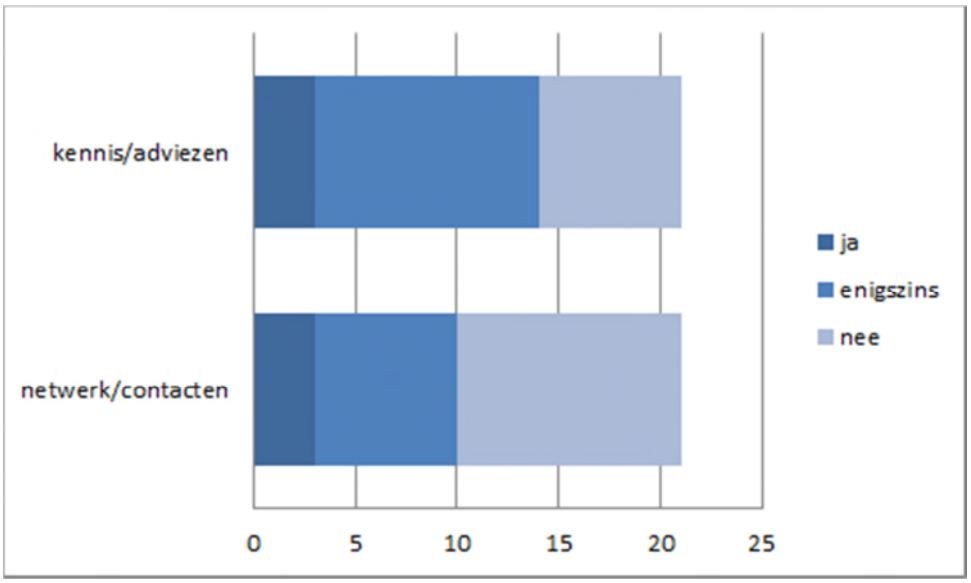

Bron: enquête

*** in bijlage 5.5 zijn de achterliggende gegevens opgenomen.**

In de verdiepende interviews kwam de rol van de gemeente een aantal keer als gesprekspunt naar boven. Culturele instellingen verlangen van de gemeente een ondersteunende en faciliterende rol. De wat meer onervaren aanvragers willen graag ondersteund worden bij het aanvragen van de subsidie (aanvraagtermijnen, aanvraagformulier, andere financieringsbronnen et cetera). De meer ervaren en grotere aanvragers (federaties, grote stichtingen) verlangen een meer regisserende rol van de gemeente: zij willen graag overzicht van het culturele speelveld, een activiteitenkalender en inhoudelijke informatie over het bredere cultuurbeleid. Een aantal denkt ook aan door de gemeente georganiseerde bijeenkomsten waar de instellingen elkaar kunnen ontmoeten.

Om beter te kunnen sturen op resultaten is niet alleen inzicht nodig in de activiteiten die worden georganiseerd, maar ook in de opbrengst van deze activiteiten. Voor de vaststelling van subsidies vanaf 1.000 euro hoefde tot 2017 achteraf uitsluitend aangetoond te worden, met behulp van bijvoorbeeld een foto, krantenartikel of verslag, dat de activiteit had plaatsgevonden. Aan zowel het activiteitenplan (vooraf) als aan de verantwoording (achteraf) werden geen inhoudelijke eisen gesteld. Vanaf 2017 dient de aanvrager bij subsidies vanaf 1.000 euro ook aan te tonen in hoeverre de activiteit heeft bijgedragen aan de door de aanvrager vooraf opgestelde doelen en worden in het verantwoordingsformulier vragen gesteld over bijvoorbeeld de doelgroep die is bereikt. Kwantitatieve gegevens worden daarbij niet geëist. De gemeente heeft daarom sinds 2017 beperkt zicht op de doelgroep, het aantal bezoekers et cetera van de activiteiten. Het is lastig om te toetsen of de activiteit vernieuwend is (geweest), hierover worden geen vragen gesteld.

2.3.3 Worden culturele instellingen ondernemender en zoeken zij creatief naar meerdere geldbronnen?

In deze paragraaf wordt eerst beschreven hoe de ontvangers van de structurele subsidie op de beleidswijziging hebben gereageerd. Vervolgens wordt beschreven hoe de ontvangers van activiteitensubsidie zoeken naar meerdere geldbronnen voor hun activiteiten.

Vernieuwen structurele subsidieontvangers?

Zeven ontvangers van structurele subsidie hebben de vragenlijst ingevuld.[9] Uit tabel 4 blijkt dat de subsidieontvangers verschillend zijn omgaan met het wegvallen van de structurele subsidie, maar dat geen enkele vereniging of federatie een hogere ledenbijdrage vraagt. Vier instellingen hebben ingeteerd op de reserves en vier hebben activiteitensubsidie aangevraagd. Twee instellingen hebben bezuinigd op de kosten voor activiteiten.

Uit de nabelronde weten we dat de Federatie van Opsterlandse Gospelkoren en de Stichting Stipe Federaasje Opsterlân niet meer bestaan. Het is niet bekend in hoeverre dit met het wegvallen van de structurele subsidie te maken heeft. Stichting Willedei heeft zichzelf in 2017 opgeheven vanwege een gebrek aan vrijwilligers.

Tabel 4 Welke financiële maatregelen heeft uw instelling genomen om het (geleidelijk) wegvallen van de structurele subsidie op te vangen?

	ja	nee
ingeteerd op reserves	4	2
hogere ledenbijdrage gevraagd	0	5
bezuinigd op de exploitatiekosten	3	3
meer entree gevraagd aan bezoekers van activiteiten	2	3
activiteitensubsidie(s) voor cultuurpromotie aangevraagd	4	3
bezuinigd op de kosten voor het organiseren van activiteiten en/of activiteiten geschrapt	2	4
(meer) andere gemeentelijke subsidies aangevraagd	3	3
bijdrage van het dorpsbudget aangevraagd	1	6
(meer) of andere regionale en/of landelijke fondsen benaderd	2	5

Bron: enquête

[9] De respondenten konden bij elke rij 'weet ik niet' kiezen. Dit antwoord is buiten beschouwing gelaten, waardoor de aantallen per rij verschillen.

De Federatie van Opsterlandse Zangkoren heeft tijdens een Algemene Ledenvergadering in 2015 besloten de federatie op te heffen nadat de afbouwregeling zou zijn afgelopen, omdat het bestaansrecht van de federatie hiermee volgens een meerderheid van de leden verviel. De federatie heeft de leden in de overgangsfase geadviseerd om activiteitensubsidie aan te vragen en daarbij ook praktische adviezen gegeven. De federatie had meer taken dan alleen het doorgeven van de structurele subsidie: onder meer het ondersteunen van activiteiten van de leden, het aanbieden van scholingsochtenden (zang- en stemoefeningen) en het organiseren van de 'Sjongersdei'.[10] De scholingsochtenden worden nu niet meer door de individuele koren ingekocht. Het organiseren van de Sjongersdei is overgenomen door drie leden. Hiervoor wordt activiteitensubsidie aangevraagd en in 2018 is de dag financieel ondersteund met wat de federatie nog in kas had. Alle koren die lid zijn van de federatie bestaan nog en vijf van de dertien koren vragen activiteitensubsidie aan (zie ook paragraaf 2.3.1). Volgens de federatie kan nu nog niet gezegd worden wat de lange termijn gevolgen zijn voor de individuele leden van de federatie, omdat de kas nu pas leeg is.

De Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen ontving in 2014 25.533 euro subsidie cultuurpromotie en was daarmee veruit de grootste subsidieontvanger. De federatie is ontevreden over hoe het proces rondom het afschaffen van de structurele subsidie is verlopen en dan vooral over de communicatie door de gemeente. Minstens zes leden van de federatie hebben brieven geschreven aan de raad die behandeld zijn tijdens een inspraakavond. In overleg met het college is vervolgens de afbouwregeling tot stand gekomen. Toen de afbouwregeling een feit was en de laatste structurele subsidie werd verstrekt (2017) heeft de federatie besloten om met de laatste subsidie een Stichting op te richten: de Stichting Federatie van Opsterlandse muziekonderwijs/ cultuur. De stichting heeft een plan van aanpak geschreven met als doel: het faciliteren van muziekonderwijs en muziekverenigingen in Opsterland, zodat de hafabra-sector levend blijft. Leden van de federatie kunnen aankloppen bij de Stichting als zij bijvoorbeeld instrumenten, docenten of dirigenten nodig hebben. De Stichting werft fondsen, (bijvoorbeeld IMF, provinciaal fonds voor muziekonderwijs, de van Teijen fundatie en het Oranjefonds). Op dit moment richt de Stichting zich vooral op muziekeducatie, een belangrijke factor voor het voortbestaan van de muziekverenigingen is immers de doorgaande leerlijn binnen het muziekonderwijs.

De federatie is naar aanleiding van de beleidswijziging naar eigen zeggen veel ondernemender en moderner geworden en zoekt meer naar verbinding in het culturele veld. Voorbeelden zijn Kening van de Greide, met als aftrap de Conference of the birds en de samenwerking met het Damshûs. De federatie erkent en begrijpt dat de leden meer moeite hebben met de aanpassingen aan de nieuwe situatie, maar merkt wel dat leden aanhaken bij succesvolle projecten. Twee of drie verenigingen bestaan niet meer. Desgevraagd ziet de federatie een rol voor zichzelf bij het ondersteunen van de leden, maar daar heeft de prioriteit in de afgelopen periode niet gelegen.

De federatie zou graag zien dat de gemeente de afstemming tussen partijen beter faciliteert en actiever informeert. Over de cultuurcoach is bijvoorbeeld niet direct met de federatie gecommuniceerd, terwijl de federatie daar wel kansen in ziet. De federatie zou graag nog meer samenwerken en subsidiestromen beter op elkaar afstemmen, vanuit een gezamenlijk belang. De federatie verlangt hierbij een regisserende rol van de gemeente.

[10] Zie bijvoorbeeld: https://www.bakkeveen.nl/2017/10/sjongersdei-10-koren/

Worden kosten van activiteiten op een vernieuwende manier gedekt?

Aan drieëndertig instellingen die activiteitensubsidie hebben aangevraagd is gevraagd hoe belangrijk andere inkomstenbronnen zijn om de kosten van activiteiten te dekken. Behalve entreegelden (heel belangrijk voor ruim de helft van de culturele instellingen) is andere omzet tijdens activiteiten voor de meeste instellingen geen of een kleine inkomstenbron. Andere subsidies en fondsen blijken de belangrijkste inkomstenbron. Daarnaast teert tweederde van de instellingen in op de reserves om de kosten van activiteiten te dekken.

Tabel 5 Hoe belangrijk zijn onderstaande overige inkomsten om de kosten van uw activiteit te dekken?

	heel belangrijk	een beetje belangrijk	onbelangrijk / n.v.t.
andere subsidies/fondsen	65%	16%	19%
entreegelden	52%	27%	21%
baromzet	9%	9%	81%
andere omzet	14%	21%	66%
eigen reserves	30%	39%	30%

Bron: enquête

Negen instellingen hebben zelf nog een andere bron van inkomsten genoemd. Dat betreft vooral advertenties, sponsoring en donaties (zie bijlage 7.2).

2.3.4 Ontstaat synergie in het culturele veld?

De ambtelijke organisatie heeft de indruk dat er meer samenwerking ontstaat tussen de culturele instellingen omdat in aanvragen voor activiteitensubsidie steeds vaker en steeds meer andere culturele instellingen genoemd worden. In de vragenlijst is aan de instellingen gevraagd: 'Werkt uw instelling voor het organiseren van activiteiten wel eens samen met andere culturele instellingen?' en 'Is uw instelling in de afgelopen jaren meer of minder gaan samenwerken met andere culturele instellingen?'

Figuur 7 samenwerking*

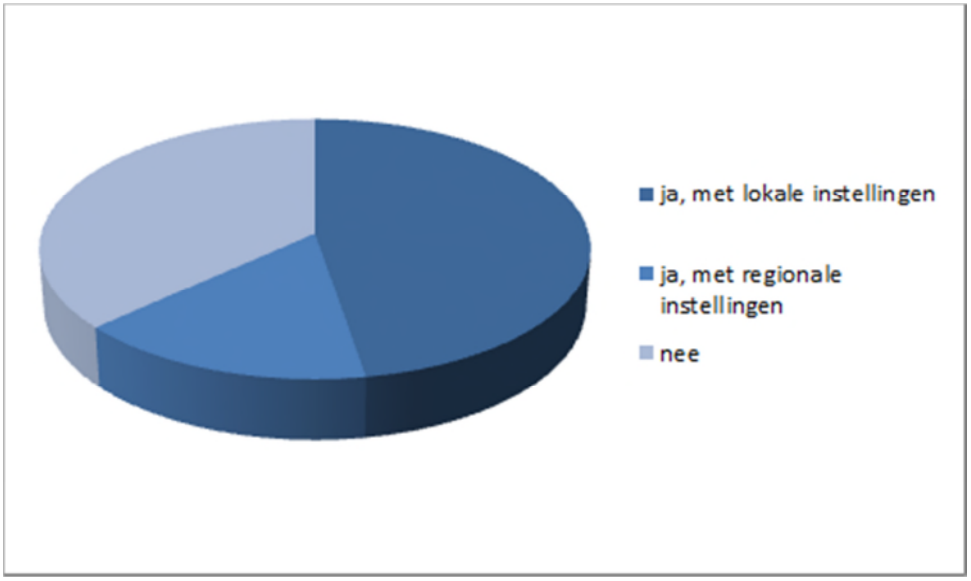

Bron: enquête
*** in bijlage 5.6 zijn de achterliggende gegevens opgenomen.**

Bijna de helft van de instellingen werkt samen met lokale instellingen en een klein deel (zes instellingen) werkt samen met regionale en/of landelijke instellingen. Uit de toelichting (zie bijlage 7.3.1) blijkt dat de meeste instellingen die samenwerken met andere instellingen met veel meer dan één andere instelling samenwerken. Behalve andere culturele instellingen worden ook scholen, ondernemersverenigingen en lokale overheden genoemd als samenwerkingspartners. Ruim een derde van de ondervraagde instellingen (veertien) werkt niet samen.

Op de vraag of instellingen (die samenwerken) meer of minder zijn gaan samenwerken, antwoordt één instelling 'minder', elf instellingen antwoorden 'evenveel' en tien instellingen zeggen meer te zijn gaan samenwerken. Uit de antwoorden op de open vraag wat de instellingen willen bereiken met de samenwerking (bijlage 7.3.2) blijkt dat instellingen hun aanbod willen verbreden, waardoor een groter draagvlak en een breder publiek bereikt wordt. Daarnaast willen de instellingen elkaar versterken en ondersteunen (kennis delen) en in een aantal gevallen blijkt het (ook) financieel aantrekkelijk om samen te werken. Ook uit de verdiepende interviews blijkt dat culturele instellingen steeds meer op zoek zijn naar samenwerking. Daarbij worden vooral de inhoudelijke doelen genoemd: draagvlak, kennisdeling (ook over fondsen) en vernieuwing van het aanbod.

2.3.5 Sluiten activiteitensubsidies beter aan op de doelen van het cultuurbeleid?

Doeltreffendheid was een aandachtspunt in het rapport van de vorige Rekenkamercommissie van Opsterland over subsidies. De aanbevelingen van de vorige Rekenkamercommissie waren om de doelen voor de subsidie SMART te formuleren, in de subsidieverlening te sturen op activiteiten en de mate waarin door deze activiteiten de doelen zijn bereikt mee te nemen in de rapportages. De wijziging in de subsidieverordening Cultuurpromotie is ook gericht op het subsidiëren van activiteiten en met de toevoeging van de inhoudelijke toetsingscriteria wordt de verbinding tussen de activiteiten en het beleid van de gemeente gelegd. Er wordt niet geregistreerd op basis van

welke toetsingscriteria wordt toegekend, waardoor de onderzoekers niet kunnen beoordelen of de activiteitensubsidies inderdaad beter aansluiten op de doelen van het cultuurbeleid.

Aan de aanvragers die in 2016 of daarna een activiteitensubsidie hebben aangevraagd (negentien respondenten) is gevraagd of het duidelijk is hoe de gemeente de toetsingscriteria toepast. Voor meer dan de helft is het duidelijk hoe de gemeente de toetsingscriteria toepast, maar voor een derde van de respondenten is dat niet (helemaal) duidelijk.

Tabel 6 Is het voor u op basis van deze toetsingscriteria duidelijk hoe de gemeente beslist of u in aanmerking komt voor de activiteitensubsidie?

	Aantal	%
ja, duidelijk	12	63%
nee, niet helemaal duidelijk	3	16%
nee, onduidelijk	3	16%
geen mening	1	5%
Totaal	19	100%

Bron: enquête

Twee van de zes respondenten voor wie het niet (helemaal) duidelijk is, gaven als toelichting:

- Er wordt onvoldoende uitleg gegeven. Het is niet transparant wie aangevraagd heeft en waarom wel of niet gehonoreerd is.
- Sommige aanvragen kunnen bij meer categorieën ondergebracht worden, en sommige aanvragen net niet bij een bepaalde categorie.

Tijdens één van de interviews vonden de onderzoekers een voorbeeld van de doorwerking van toetsingscriteria. Een aanvrager legde uit dat bij een andere subsidieverstrekker heel transparant was hoe de aanvraag werd beoordeeld. In de terugkoppeling viel te lezen op welke criteria was gescoord en hoeveelste de aanvraag was geworden in de ranking. Dit leerde de aanvrager welk type activiteiten het meest werd gewaardeerd en wat de sterke en zwakke kanten van de aanvraag waren. Daarnaast gaf het een mooi inzicht in de wel gehonoreerde activiteiten en hun aanvragers, wat mogelijke samenwerkingspartners zijn voor de aanvrager.

2.3.6 Vinden in Opsterland nieuwe of vernieuwende activiteiten plaats?

Uit paragraaf 2.3.1 is gebleken dat telkens meer activiteitensubsidie verstrekt wordt aan meer culturele instellingen. Uit een verdiepende bestandsanalyse van de aanvragers blijkt dat elk jaar subsidie aangevraagd wordt door culturele instellingen die niet eerder subsidie cultuurpromotie

hebben ontvangen.[11] In 2015 ging het om vijf nieuwe aanvragers, in 2016 acht en in 2017 weer vijf nieuwe aanvragers.

Ondanks dat 'vernieuwende activiteiten of activiteiten die niet eerder hebben plaatsgevonden' een toetsingscriteria is bij gelijke geschiktheid, blijkt in de praktijk geen gebruik te worden gemaakt van dit criterium. Het criterium is niet verder geconcretiseerd en lastig toe te passen. Het is dan ook niet mogelijk om op basis van de bestandsanalyse vast te stellen of activiteiten vernieuwender zijn geworden.

In de enquête is gevraagd naar drie aspecten van vernieuwing en verbreding van het aanbod: het aantal bezoekers, de locatie waar de activiteiten plaatsvinden en de samenstelling van de doelgroep van de activiteiten.[12]

De aanvrager van één instelling antwoordt dat het aantal bezoekers de laatste jaren afneemt. Tien instellingen kennen steeds meer bezoekers en nog eens tien instellingen stellen dat het aantal bezoekers gelijk is gebleven (tabel 7). Twaalf instellingen zien het aantal bezoekers wisselen door de jaren heen of stelt dat het aantal bezoekers afhangt van de activiteit die wordt georganiseerd.

Tabel 7 Welke van de onderstaande uitspraken over het aantal bezoekers is het meest van toepassing op de activiteiten die uw instelling sinds 2013 heeft georganiseerd?

	Aantal	%
De activiteiten trekken sinds 2013 steeds minder bezoekers	1	3%
De activiteiten trekken sinds 2013 steeds meer bezoekers	10	26%
De activiteiten trekken sinds 2013 telkens ongeveer evenveel bezoekers	10	26%
Het aantal bezoekers van de activiteiten wisselt door de jaren heen	4	11%
Het aantal bezoekers hangt af van het soort activiteit	8	21%
N.v.t. er is slechts één activiteit georganiseerd sinds 2013	5	13%
Totaal	38	100%

Aan de drieëndertig instellingen die meer dan één activiteit hebben georganiseerd sinds 2013 is gevraagd of de activiteiten telkens in hetzelfde dorp in Opsterland hebben plaatsgevonden of in verschillende dorpen. Ongeveer de helft (zeventien) heeft alle activiteiten in hetzelfde dorp in Opsterland georganiseerd, de andere helft (zestien) heeft activiteiten in meerdere dorpen van Opsterland georganiseerd.

[11] Het is mogelijk dat de instellingen wel vóór 2013 subsidie hebben ontvangen.
[12] De drie aspecten zijn geen volledige operationalisering van 'vernieuwend'. In het interview hebben raadsleden aangegeven vernieuwing en variatie op deze drie aspecten wenselijk te vinden.

Aan dezelfde drieëndertig instellingen is gevraagd of de doelgroep van hun activiteiten door de jaren heen veranderd is en hoe hun doelgroep eruit ziet. Twee aanvragers weten niet hoe hun doelgroep eruit ziet, de antwoorden van de andere éénendertig instellingen zijn af te lezen in figuur 8. Meer dan de helft van de culturele instellingen bedient sinds 2013 dezelfde doelgroep en bijna de helft van de instellingen organiseert activiteiten voor een wisselende doelgroep.

Figuur 8 Welke van de uitspraken is het meest van toepassing op de activiteiten die u heeft georganiseerd?

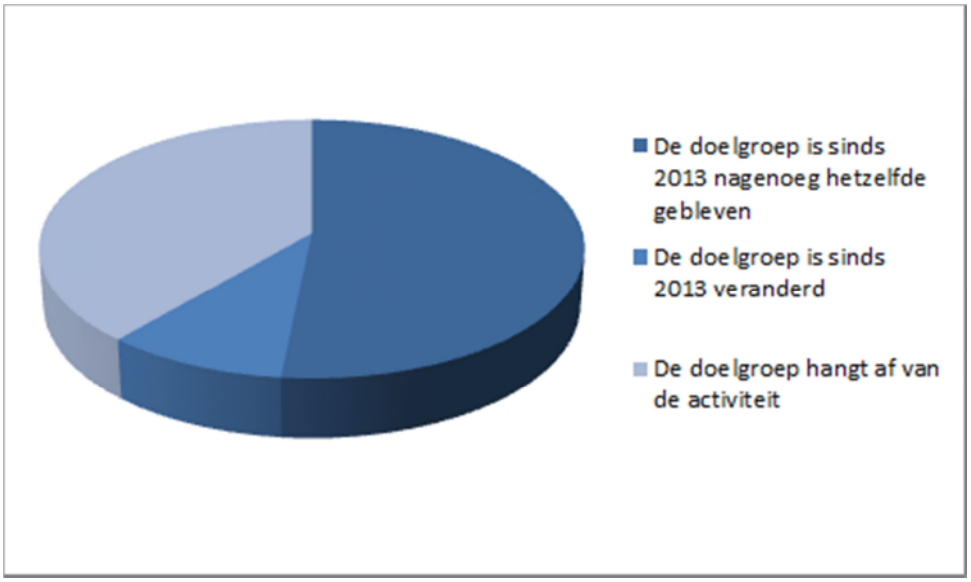

Bron: enquête

*** in bijlage 5.7 zijn de achterliggende gegevens opgenomen.**

Op de vraag hoe de doelgroep eruit ziet wordt vooral de gedeelde interesse genoemd (mensen die houden van muziek, mensen die houden van theater, et cetera). Een aantal keer wordt de doelgroep beschreven met demografische kenmerken. Vaak worden ouderen of juist kinderen genoemd. Kinderen worden als doelgroep van activiteiten en als potentiële leden van verenigingen, vooral via scholen, benaderd. Een aantal keer wordt genoemd dat gestreefd wordt naar een zo breed mogelijk publiek (bijlage 7.4).

Om te onderzoeken in hoeverre de instellingen zelf bezig zijn met vernieuwing, is aan het einde van de enquête gevraagd hoe de instelling de komende jaren denkt bij te dragen aan de cultuurpromotie in de gemeente Opsterland (zie bijlage 7.5). Culturele instellingen blijken van plan om veel activiteiten te organiseren en hopen daarbij vooral bij te dragen aan het plezier van de bezoekers. Een klein aantal instellingen is meer intern gericht en wil vooral de eigen instelling en hun leden van dienst zijn.

Uit de enquêteresultaten en de verdiepende interviews blijkt dat de instellingen zelf juist wel bezig zijn met vernieuwing, en verbreding, zowel in de activiteiten zelf als in de organisatie van activiteiten (zie ook vorige paragraaf). Het veld is daarmee duidelijk bezig met vernieuwing en verbreding, ook ongeacht de koers en keuzes van de gemeente daarin.

2.4 Doelmatigheid

De verwachting was dat de beleidswijziging zou leiden tot verstrekking van meer kleine subsidies, wat automatisch meer administratieve handelingen voor zowel de gemeentelijke medewerkers als voor het totaal van de aanvragers met zich mee zou brengen.[13] In deze paragraaf wordt onderzocht wat de invloed van de beleidswijziging is op de doelmatigheid voor zowel de gemeentelijke organisatie als de aanvragers zelf.

2.4.1 Wat zijn de gevolgen van de beleidswijziging voor de ambtelijke organisatie?

Uit de interviews blijkt dat de medewerkers meer tijd kwijt zijn met de afhandeling van de subsidieaanvragen. Elke individuele aanvraag moet immers worden beoordeeld en beschikt en alle subsidies vanaf 1.000 euro meten worden vastgesteld. De extra bureaucratische handelingen zijn binnen de bestaande formatie uitgevoerd. De teamleider en de wethouder zijn van mening dat dit nadeel opweegt tegen de opbrengsten (onder meer: meer contact met culturele instellingen en meer grip op de subsidie, paragraaf 2.3).

2.4.2 Wat zijn de gevolgen van de beleidswijziging voor de culturele instellingen?

De vragenlijst is ingevuld door zes verenigingen die lid zijn (of waren) van een federatie of koepel. Aan deze aanvragers is gevraagd hoe de beleidswijziging voor hen heeft uitgepakt. Eén aanvrager antwoordde 'positief', één 'neutraal', twee 'negatief' en twee 'zeer negatief'. Uit de toelichtingen bij deze vraag (bijlage 7.6) blijkt dat vooral de financiële consequenties van het wegvallen van de structurele subsidie worden genoemd als negatief gevolg van de beleidswijziging en niet de eventuele administratieve rompslomp rondom het aanvragen.

Aan de culturele instellingen die minstens éénmaal een activiteitensubsidie hebben aangevraagd vanaf 2015 (drieëndertig van de achtendertig respondenten) is de vraag gesteld: '*Vindt u dat de administratie rondom het aanvragen (en verantwoorden) van de activiteitensubsidie opweegt tegen het subsidiebedrag dat uw instelling ontvangt?*' Tweederde van de aanvragers (vierentwintig) antwoordt 'ja' op deze vraag, twee aanvragers antwoorden 'nee'. De overige aanvragers 'enigszins'. Uit de toelichtingen op de vraag (zie bijlage 7.7) blijkt dat de aanvragers het begrijpelijk vinden dat een administratie gevoerd moet worden en dat subsidies verantwoord moeten worden.

In de enquête is ook gevraagd naar de tevredenheid over de verschillende stappen in het proces van aanvragen en verantwoorden van de subsidie: de aanvraagtermijnen, het aanvraagformulier, de begroting en de verantwoording van subsidies vanaf €1.000 euro.

Zijn aanvragers tevreden over de aanvraagtermijnen?

De website van de gemeente Opsterland is veruit de meeste genoemde bron om op de hoogte te blijven van de aanvraagtermijnen (zie bijlage 7.8.1). Iets meer dan de helft van de aanvragers is tevreden over de huidige aanvraagtermijnen (zie tabel 8). Tien aanvragers zijn niet tevreden met de aanvraagtermijnen.

[13] In de raadsvergadering van december 2014 kondigt de wethouder aan dat de beleidswijziging vermoedelijk tot meer bureaucratie leidt dan de oude regeling.

Tabel 8 Bent u tevreden over de huidige aanvraagtermijnen?		
	Aantal	%
ja	17	52%
nee	10	30%
geen mening	6	18%
Totaal	33	100%

Uit de toelichtingen bij deze vraag (bijlage 7.8.2) blijkt dat het voor deze tien aanvragers lastig is om ver van tevoren de activiteiten definitief vast te stellen en/of het financiële plaatje rond te hebben. Er worden door de andere respondenten geen duidelijke argumenten gegeven waarom een half jaar een geschikte termijn voor hen is (bijlagen 7.8.3 en 7.8.4).

Het grootste deel van de aanvragers lijkt tevreden te zijn met deze termijnen. Door de ontevreden aanvragen is geen toelichting gegeven, maar op basis van de verdiepende interviews ontstaat wel het beeld dat de aanvragers die incidenteel aanvragen de termijnen ingewikkeld vinden, omdat ze er in hun planning geen rekening mee (hebben) kunnen houden. De meer ervaren aanvragers vinden de termijnen prima en willen vooral snel duidelijkheid nadat is aangevraagd.

Zijn aanvragers tevreden over het digitale aanvraagformulier?

Uit tabel 9 blijkt dat driekwart van de aanvragers 'tevreden' of 'enigszins tevreden' is over het digitale aanvraagformulier. Uit de toelichtingen (bijlage 7.9) blijkt dat een klein aantal aanvragers technische problemen heeft ervaren met het aanvraagformulier.

Tabel 9 Bent u tevreden over het digitale aanvraagformulier?		
	Aantal	%
ja	18	55%
enigszins	7	21%
nee	3	9%
geen mening	5	15%
Totaal	33	100%

Is voor aanvragers duidelijk wat er wordt verwacht van de begroting?

Eén aanvrager heeft in de enquête aangegeven dat niet duidelijk is wat er wordt verwacht van de begroting (zie tabel 10). Uit de toelichtingen in bijlage 7.10 blijkt dat een aanvrager moeite heeft met de vrijwilligersuren, een andere aanvrager heeft contact opgenomen met de gemeente voor ondersteuning. De meeste aanvragers hebben geen moeite met de begroting en hebben geen toelichting geschreven in de enquête.

Tabel 10 Is het voor u duidelijk wat er van u wordt verwacht met de begroting?		
	Aantal	%
ja	23	70%
enigszins	9	27%
nee	1	3%
Totaal	33	100%

Op de vraag of het voor de aanvragers werkbaar is dat maximaal 40% van het ontstane tekort met de gemeentelijke subsidie gedekt mag worden, antwoordt 73% 'ja', de rest antwoordt 'weet ik niet'.

Uren die door vrijwilligers ingezet worden bij een activiteit, mogen in de begroting opgevoerd worden als kosten tegen 10 euro per uur. Uit de antwoorden op de vraag of de vrijwilligersvergoeding van 10 euro per uur toereikend is, blijkt dat de instellingen die de vrijwilligersuren op deze manier in de begroting zetten tevreden zijn over de hoogte van het bedrag. Maar er zijn ook instellingen die niet weten hoe de vrijwilligersuren in de begroting en verantwoording opgenomen kunnen worden. (zie bijlage 7.11).

Zijn aanvragers tevreden over het proces van verantwoording van subsidies vanaf €1.000?

Achttien aanvragers hebben wel eens een subsidie van €1.000 of meer aangevraagd. Zeventien van hen zijn tevreden over het proces van verantwoording. De ontevreden aanvrager was tevreden over het proces van verantwoording, maar vond dat de vaststellingsbeschikking te lang op zich liet wachten (zie bijlage 7.12).

Aan de culturele instellingen is gevraagd of zij streven naar het organiseren van activiteiten waarvoor geen subsidie cultuurpromotie nodig is. Ongeveer een derde (dertien van de achtendertig) zegt inderdaad te streven naar het organiseren van activiteiten zonder subsidie cultuurpromotie, de overige vijfentwintig instellingen geven aan daar niet naar te streven. Uit de toelichtingen (bijlagen 7.13.1 en 7.13.2) blijkt dat het organiseren van activiteiten zonder subsidie niet haalbaar wordt geacht zonder de betrokken kunstenaars onder te betalen en/of entree te heffen waardoor de toegankelijk voor het publiek kleiner wordt. Een deel geeft aan dat ook het bestaan van de instelling zelf onder druk komt te staan als de subsidie weg zou vallen.

2.5 Verantwoording aan de raad

2.5.1 Welke afspraken zijn er tussen raad en college over verantwoording?

In de Nota Puur Cultuur kondigt het college aan jaarverslagen op te stellen om de raad te informeren over de ontwikkelingen binnen het cultuurbeleid. Over de vorm worden geen toezeggingen gedaan. De Notitie Beleidskeuzes is een concretisering van de Nota Puur Cultuur en per beleidsveld worden uitkomsten en kengetallen geformuleerd. In de Notitie is geen nulmeting uitgevoerd van deze uitkomsten en kengetallen.

Na de vaststelling van de subsidieverordening Cultuurpromotie 2015 is aan de raad een evaluatie toegezegd die in juni 2016 aan de raad is toegezonden, door middel van een brief met bijlage. Op basis daarvan is de nieuwe subsidieverordening Cultuurpromotie 2016 opgesteld. In deze subsidieverordening wordt aangekondigd dat begin 2019 een nieuwe evaluatie van de verordening zal worden toegezonden.

2.5.2 Hoe verloopt de verantwoording in de praktijk?

Hoe verloopt de jaarlijkse verantwoording van het cultuurbeleid?

In november 2014 heeft het college een Tussenrapportage Cultuurbeleid 2012-2014 aan de raad gestuurd. In deze tussenrapportage is per beleidsveld een paragraaf opgenomen met een overzicht van de doelstellingen en beleidskeuzes die zijn gemaakt, een kwalitatieve beschrijving van de ontwikkelingen, waarbij onder meer overzichten worden gegeven van de verstrekte subsidies cultuurpromotie en een beschrijving van het geplande beleid in de komende periode. Er wordt geen gebruik gemaakt van de uitkomsten en kengetallen die in de Notitie Beleidskeuzes zijn geformuleerd.

In december 2017 informeert het college de raad via een brief.[14] In de brief wordt per beleidsveld kwalitatief verantwoord wat de ontwikkelingen in de periode 2015-2017 zijn geweest. Over de subsidie cultuurpromotie wordt geschreven: 'Waar het afbouwen van de structurele subsidies in 2014 in eerste instantie verzet opriep bij de betreffende organisaties, lijkt aan het einde van de afbouwperiode de nieuwe opzet naar tevredenheid te werken.' Het college legt verder niet uit waar deze bevinding op is gebaseerd.

Hoe verloopt de evaluatie van de subsidieverordening?

In juni 2016 stuurt het college een brief aan de raad over de evaluatie van de verordening Cultuurpromotie 2015.[15] Het evaluatierapport is bijgevoegd. Voor de evaluatie zijn de subsidieaanvragen geanalyseerd en zijn de meningen van achttien aanvragers van de subsidie verzameld. Het college concludeert dat: 'de doelstelling om meer mogelijk te maken met dezelfde middelen is behaald omdat het totale aantal gesubsidieerde activiteiten is toegenomen de afgelopen jaren.' Op basis van de bevindingen stelt het college voor om de subsidieverordening aan te passen (zie ook paragraaf 2.1).

---

[14] 2017-32440 - stand van zaken cultuurbeleid 2015-2017
[15] 2016-20123 - evaluatie subsidieverordening cultuurpromotie

In de brief wordt een evaluatie van de nieuwe subsidieverordening aangekondigd voor begin 2019.

Hoe verloopt de jaarlijkse informatie over verstrekte subsidie cultuurpromotie?
De raad ontvangt, zoals afgesproken, een jaarlijkse overzichtslijst als bijlage bij de begroting. Op die lijst staan alle organisaties die een subsidie hebben ontvangen en voor welke activiteit en voor welk bedrag. De lijst wordt behandeld bij een raadsvoorstel voor de vaststelling van subsidies en de consequenties van dat voorstel worden meteen doorgerekend in de begroting, waarbij de nieuwe plafonds (voor alle subsidies) worden vastgesteld. De raad stelt de subsidieplafonds vast. Cultuurpromotie is relatief gezien slechts een kleine subsidie en er worden op dat moment geen vragen over gesteld.

Is er inzicht in de maatschappelijke effecten van het cultuurbeleid?
De raad ontvangt geen informatie over het bereiken van maatschappelijke doelen uit de Nota Puur cultuur, ook al is het allemaal wel smarter gemaakt na de Nota Puur Cultuur en de Notitie beleidskeuzes. Er heeft geen nulmeting plaatsgevonden van de doelen uit de nota en de notitie.

In het groepsinterview hebben de raadsleden aangegeven vooral geïnteresseerd te zijn in de maatschappelijke effecten van de beleidswijziging: zijn de inwoners tevreden met het aanbod van activiteiten en worden succesvolle activiteiten herhaald? Deze wens van de raad is niet in de verantwoordingsafspraken opgenomen. De raad ontvangt hierover ook geen informatie.[16]

[16] Uit het ambtelijk wederhoor is gebleken dat vanaf 2018 overzichten en analyses worden gemaakt van de aangevraagde en verstrekte subsidies cultuurpromotie.

2.6 Toetsing aan het normenkader

1. Beleidsdoelen		
De doelstellingen zijn consistent geformuleerd	De doelstellingen van de beleidswijziging zijn in het raadsvoorstel geformuleerd als (1) Een nieuwe subsidieverordening om activiteiten en evenementen binnen het culturele veld blijvend te stimuleren en (2) Beter aansluiten bij de doelstellingen van het cultuurbeleid en de behoeftes van de betrokken partijen. In andere beleidsdocumenten wordt voor de doelstellingen verwezen naar het coalitieakkoord waarin deze doelen anders geformuleerd worden. Raad, college en ambtelijke organisatie hebben echter wel een overeenkomstig beeld van de doelen, hoewel de focus van raad en college meer op effectdoelen ligt en die van de ambtelijke organisatie op procesdoelen.	deels voldaan
De doelstellingen sluiten aan bij het door de raad geformuleerde kader	De raad wil met de beleidswijziging een vernieuwing en verbreding van het culturele aanbod bereiken. Het begrip vernieuwend wordt niet uitgewerkt en de verbreding is niet direct terug te vinden in de verdere uitwerking van het beleid.	deels voldaan
2. Rechtmatigheid		
Er zijn heldere toetsingscriteria geformuleerd	In de subsidieverordening staat helder omschreven aan welke criteria aan aanvraag moet voldoen om de subsidie te kunnen toewijzen. De ambtelijke organisatie kan deze toetsingscriteria in de praktijk toepassen.	voldaan
Verstrekking of afwijzing gebeurt op basis van de procesvereisten en de toetsingscriteria	Verstrekking of afwijzing gebeurt op basis van de procesvereisten en de toetsingscriteria en toekennings- en afwijzingsgronden worden naar de aanvrager gecommuniceerd. Als een aanvraag niet aan de proceseisen voldoet, wordt de aanvrager verzocht om aanvullende informatie. De commissie neemt hierbij een flexibele houding aan.	voldaan

De subsidieverstrekking verloopt volgens de subsidieverordening	Het werkproces is ingericht op de stappen van de subsidieverordening, waarbij de voorwaarden in het systeem zijn verwerkt en de andere onderdelen door de ambtelijke organisatie worden beoordeeld. De ambtelijke organisatie heeft beperkt ruimte voor een eigen afweging, bijvoorbeeld als het subsidieplafond bereikt is. Deze afweging wordt klantvriendelijke ingevuld, maar daarbij worden de criteria uit de verordening die voor die situatie zijn gemaakt niet consequent gebruikt.	deels voldaan
3. Doelmatigheid		
Beleidsmedewerkers ervaren dat de tijd die zij kwijt zijn om de subsidieaanvraag te beoordelen in verhouding staat tot het subsidiebedrag/doel	De adviseur cultuur is van mening dat de verstrekking over het algemeen doelmatig is, ondanks dat door de beleidswijziging meer administratieve handelingen nodig zijn om hetzelfde subsidiebedrag te verstrekken als voor de beleidswijziging. De opbrengsten van de nieuwe werkwijze wegen op tegen deze toegenomen administratieve druk.	voldaan
Beleidsmedewerkers ervaren dat de tijd die zij kwijt zijn om de verantwoording van de subsidie te beoordelen in verhouding staat tot het subsidiebedrag/ doel	De adviseur cultuur die de verantwoording achteraf beoordeelt is van mening dat de belangrijkste toetsing vooraf plaatsvindt en dat de inhoudelijke verantwoording zoals die nu wordt gevraagd achteraf weinig toevoegt voor zowel de gemeente als de aanvrager.	niet voldaan
Aanvragers ervaren dat de tijd die zij kwijt zijn om de subsidieaanvraag in te dienen in verhouding staat tot het subsidiebedrag/doel	De meeste aanvragers zijn tevreden over het proces van aanvragen en verantwoorden en vinden het logisch dat subsidies verantwoord moeten worden. Een klein deel van de aanvragers vindt de moeite niet in verhouding staan tot het bedrag, wat deels verklaard wordt omdat zij weinig ervaring en (daardoor) meer moeite hebben met het proces van aanvragen.	voldaan
Aanvragers ervaren dat de tijd die zij kwijt zijn om de subsidie te verantwoorden in verhouding staat tot het subsidiebedrag/ doel	Aanvragers die grotere subsidiebedragen ontvangen zijn gewend aan het proces van verantwoorden en zijn van mening dat de tijd opweegt tegen de opbrengsten.	voldaan

4. Doeltreffendheid		
Er zijn meer verschillende aanvragers van cultuursubsidies	Er zijn meer aanvragers en meer verschillende aanvragers van subsidie. Elk jaar zijn er aanvragers die niet eerder subsidie hebben aangevraagd.	voldaan
Er worden voor meer cultuuractiviteiten subsidies aangevraagd	Er worden meer kleine subsidies verstrekt voor meer activiteiten.	voldaan
Culturele verenigingen en stichtingen zijn ondernemender geworden (minder subsidie nodig voor de exploitatie)	Slechts een klein deel van de instellingen streeft er naar om zonder subsidie activiteiten te organiseren. Entreegelden zijn onvoldoende om de kosten te dekken en sommige instellingen teren nu in op reserves of zoeken naar donateurs of andere fondsen, maar maar weinig instellingen zien mogelijkheden om de exploitatie zonder of met minder subsidie rond te krijgen.	deels voldaan
Culturele verenigingen en stichtingen zoeken creatiever naar meer/andere geldbronnen voor hun activiteiten	De instellingen zijn ondernemender geworden in het werven van fondsen en andere subsidies, maar subsidies zijn nog altijd de belangrijkste inkomstenbronnen voor culturele instellingen.	voldaan
Er is sprake van meer samenwerking bij culturele verenigingen en stichtingen	Culturele instellingen zijn naar eigen zeggen meer gaan samenwerken met andere culturele instellingen, ondernemers verenigingen, scholen en lokale overheden. De ambtelijke organisatie ziet in de subsidieaanvragen ook steeds meer samenwerkingsverbanden ontstaan. Culturele instellingen zien veel kansen in samenwerking op het gebied van kennisdeling, vergroten van het draagvlak voor activiteiten en het delen van kosten.	voldaan
Aanvragers hebben andere, passende maatregelen genomen	Van vier ontvangers van structurele subsidies weten we dat ze niet meer bestaan. De grootste aanvrager, de Federatie voor Opsterlandse Muziekverenigingen, heeft een stichting opgericht en maakt jaarlijkse plannen van aanpak om het muziekonderwijs en de doorstroming naar muziekverenigingen te ondersteunen. Daarbij wordt meer samenwerking gezocht met het culturele veld en heeft de stichting een grote subsidie geworven om instrumenten mee te kunnen betalen. Veel instellingen die voorheen structurele subsidie ontvingen zijn activiteitensubsidie aan gaan vragen. Leden van federaties zijn onderling meer gaan samenwerken.	voldaan

6. Verantwoording aan de raad		
Er zijn concrete afspraken over verantwoording tussen raad en college	Er is een afspraak over de verantwoording van het cultuurbeleid (een jaarlijkse verantwoording), maar over de inhoud en vorm zijn geen afspraken gemaakt. Bij het opstellen van de verordening in 2015 wordt aangekondigd de verordening in 2016 te evalueren. Ook hierbij worden geen concrete afspraken gemaakt over vorm en inhoud van de evaluatie.	deels voldaan
De raad krijgt voldoende informatie om zicht te krijgen op de voortgang in het bereiken van doelen	Er wordt jaarlijks een overzicht gepresenteerd van de verstrekte subsidies, zoals afgesproken. Sinds de vaststelling van de Nota Puur Cultuur is eenmaal een uitgebreide evaluatie gehouden (in 2014). In die evaluatie wordt geen gebruik gemaakt van de uitkomsten en kengetallen die in de Notitie Beleidskeuzes zijn vastgesteld. In 2017 is een brief aan de raad gestuurd met een globale beschrijving van de ontwikkelingen van het cultuurbeleid. De verordening cultuurpromotie is in 2016 conform de afspraak met de raad geëvalueerd. Een tweede evaluatie is voor begin 2019 aangekondigd. Over maatschappelijke effecten wordt niet gerapporteerd.	deels voldaan

2.7 Beantwoording onderzoeksvragen

De centrale vraag van het onderzoek '*Heeft de overgang van structurele naar incidentele subsidies geleid tot de met het beleid gewenste grotere maatschappelijke effecten?*' is niet eenduidig te beantwoorden. De subsidie cultuurpromotie is één van de maatregelen van het cultuurbeleid. Van de met het cultuurbeleid gewenste maatschappelijke effecten heeft geen nulmeting plaatsgevonden en er is geen systeem ingericht om de benodigde gegevens te verzamelen.

De activiteitensubsidie wordt iedere keer (nagenoeg) opgemaakt en wordt gebruikt door steeds meer verschillende aanvragers. De culturele instellingen, vooral zij die eerder een structurele subsidie ontvingen, zijn zich aan het heroriënteren op hun functie en de manier waarop ze gefinancierd worden. Daarbij wordt meer samengewerkt met scholen, ondernemers, lokale overheden en andere culturele instellingen binnen en buiten de gemeente.

Deelvraag 1
Welke doelen streeft de gemeente Opsterland na met het instellen van de incidentele cultuursubsidies?

De doelen van de beleidswijziging staan niet overzichtelijk beschreven, maar zijn wel vast te stellen op basis van een documentenanalyse. Uit de verschillende beleidsdocumenten, het coalitieakkoord en de motivering bij de voorgestelde verordeningen kunnen de volgende doelstellingen van de beleidswijziging worden geformuleerd:

1. er vinden meer culturele activiteiten plaats;
2. er ontstaat betere sturing op resultaten;
3. instellingen worden ondernemender en zoeken creatief naar meerdere geldbronnen;
4. er ontstaat synergie in het culturele veld;
5. de activiteiten sluiten beter aan bij de doelstellingen van het cultuurbeleid;
6. er vinden nieuwe of vernieuwende activiteiten plaats.

Deelvraag 2
Is de verstrekking van incidentele cultuursubsidies rechtmatig?

De verstrekking van de incidentele cultuursubsidies is rechtmatig. De verordeningen en de subsidieplafonds zijn op de juiste wijze vastgesteld en gecommuniceerd. De subsidieverdeling verloopt volgens de verordening, met name door het goed ingerichte digitale werkproces rond de beschikking. Daar waar in het proces afwegingsruimte is voor de adviseur, wordt dat klantvriendelijk en in lijn met het beleid ingevuld. De toetsingscriteria die in 2016 zijn opgesteld worden in de praktijk toegepast, maar de bepaling dat bij het overschrijden van het subsidieplafond vernieuwende activiteiten voorrang krijgen wordt niet toegepast.

Deelvraag 3
Is de verstrekking van incidentele cultuursubsidies doelmatig?

De nieuwe regeling heeft geleid tot meer bureaucratie bij de gemeentelijke organisatie, omdat aan veel meer instellingen subsidie wordt verstrekt, maar deze toename was ingecalculeerd en lijkt op te wegen tegen de opbrengsten. In afwijking van de Algemene Subsidie Verordening moeten voor subsidie cultuurpromotie aanvragen vanaf 1.000 euro achteraf verantwoord worden, terwijl de toetsing aan de verordening vooral bij de aanvraag plaatsvindt.

De culturele instellingen zijn over het algemeen tevreden over het proces van aanvragen en verantwoorden van de activiteitensubsidies. Een klein deel van de aanvragers is niet tevreden en heeft problemen met het aanvraagformulier, de aanvraagtermijnen en/of het opstellen van de begroting.

Deelvraag 4
Is de verstrekking van incidentele cultuursubsidies doeltreffend?

De beleidswijziging heeft veel impact gehad op de federaties die voorheen een structurele subsidie ontvingen en zelf geen activiteiten organiseren. De federaties bezinnen zich op hun rol, heffen zichzelf op of transformeren. De leden van de federaties letten beter op de kosten en hebben ingeteerd op de reserves die afgelopen jaren zijn opgebouwd. De structurele subsidie aan de federaties is vanaf 2018 afgebouwd tot 0 euro en daarom kan met dit onderzoek nog niet worden vastgesteld of de beleidswijziging heeft geleid tot een faillissement van verenigingen.

Meer en meer verschillende culturele instellingen hebben activiteitensubsidie aangevraagd. Het kan niet met zekerheid gezegd worden dat meer culturele activiteiten plaatsvinden, omdat niet bekend is hoeveel activiteiten zonder subsidie cultuurpromotie werden en worden georganiseerd.

Het culturele veld is bezig met vernieuwing en verbreding, ook ongeacht de koers en keuzes van de gemeente daarin. Instellingen zoeken en vinden meerdere geldbronnen, dat zijn vooral andere subsidies en fondsen. Instellingen zijn meer gaan samenwerken met elkaar, met scholen, met ondernemersverenigingen, andere lokale partijen en culturele instellingen buiten Opsterland. De culturele instellingen zijn van plan om de komende jaren veel activiteiten te organiseren en hopen daarbij vooral bij te dragen aan het plezier van de bezoekers. Een klein aantal instellingen is meer intern gericht en wil vooral de eigen instelling en hun leden van dienst zijn.

De adviseurs cultuur hebben meer zicht gekregen op de activiteiten die georganiseerd worden en hebben met meer instellingen contact, waarbij de aanvragers andere verwachtingen hebben van dit contact dan de ambtelijke organisatie. Intern wordt gedacht te kunnen sturen op uitbreiding van het netwerk en de synergie tussen instellingen, terwijl instellingen een ondersteunende en faciliterende rol van de gemeente verwachten.

Deelvraag 5
Krijgt de raad voldoende concrete informatie over de incidentele cultuursubsidies om te beoordelen of deze bijdragen aan het cultuurbeleid en hoe gebruikt de raad deze informatie?

De raad ontvangt, zoals afgesproken, een jaarlijkse overzichtslijst van verstrekte subsidies. De aangekondigde evaluatie van de beleidswijziging is in juni 2016 uitgevoerd en hierover is de raad per brief geïnformeerd.

Over het doelbereik van het cultuurbeleid wordt, anders dan afgesproken in de Nota Puur Cultuur, niet jaarlijks gerapporteerd. De in beperkte mate SMART geformuleerde doelen uit de notitie beleidskeuzes worden niet gebruikt.

Over de score van de activiteiten op de toetsingscriteria of de mate waarin de met de activiteiten beoogde doelen zijn bereikt, wordt de raad niet geïnformeerd. Deze informatie is beperkt beschikbaar vanuit de documenten rond aanvraag en verantwoording van de subsidie, maar op dat niveau werd de informatie tot 2018 niet gestructureerd verzameld en bijgehouden.

Bijlage 1: Overzicht gesprekspartners

Ambtelijke organisatie
Adviseur Cultuur
Teamleider Samenwerken

College van B&W
Portefeuillehouder Cultuur en monumentenbeleid

Raadsleden
Fractieleden van de volgende partijen[17]:

- Opsterlands Belang
- CDA
- PvdA
- Groenlinks - Opsterlanders
- ChristenUnie

[17] Alle fracties zijn uitgenodigd om deel te nemen aan het interview met de rekenkamercommissie en de onderzoekers. De fracties van de VVD, BAS, D66 en de FNP hebben hieraan geen gehoor gegeven.

Bijlage 2: Bronnen

2012-02639 Nota Puur Cultuur 2012-2022, februari 2012
2012-32509 Notitie Beleidskeuzes Cultuurnota 2012-2022
2014-26617 Brief college Afbouwen structurele subsidies cultuur, juli 2014
2014-36495 Tussenrapportage Cultuurbeleid GEMEENTE OPSTERLAND 2012 - 2014, november 2014
2016-20123 Brief college Evaluatie Subsidieverordening Cultuurpromotie, juni 2016
2016-20481 Evaluatie Subsidieverordening Cultuurpromotie Opsterland 2015, juni 2016
2016-35714 Brief college Beantwoording vraag D66 - subsidie cultuurpromotie, oktober 2016
2017-32440 Brief college Stand van zaken cultuurbeleid 2015-2017, december 2017

Coalitieakkoord 2014 – 2018 "De krêft fan de mienskip"

RV Rapport rekenkamercommissie: Subsidiebeleid in Opsterland, maart 2012
RV De notitie Beleidskeuzes cultuurnota 2012 - 2022, november 2012
RV Subsidieverordening Cultuurpromotie 2015, november 2014
RV Vaststellen Subsidieverordening Cultuurpromotie Opsterland 2016, september 2016

Subsidieverordening Cultuurpromotie Opsterland 2011
Subsidieverordening Cultuurpromotie Opsterland 2012
Subsidieverordening Cultuurpromotie Opsterland 2015
Subsidieverordening Cultuurpromotie Opsterland 2016

Bijlage 3: Dossiers

Culturele instelling	onderwerp	jaar	€
Vaste subsidies			
Stichting Doarpsrounte Beetsterzwaag Olterterp	organiseren Koningsdag	2013	1301
Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen	maken muziek in orkestverband	2014	25533
Federatie van Opsterlandse Zangverenigingen	zingen in koorverband	2014	4642
Stichting Muziekpodium Bakkeveen	organiseren troubadoursavonden	2014	346
Federatie van Opsterlandse Zangverenigingen	zingen in koorverband	2015	3249
Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen	maken muziek in orkestverband	2017	7659,9
Incidentele subsidies			
Kunst in Opsterland	open atelierroute	2013	1000
Stichting Culturele Activiteiten Opsterland	Gouden Spiker festival Ureterp	2014	1000
Stichting Museum Opsterlân	exposities, projecten	2015	2500
Chr. Muziekvereniging De Bazuin	jubileumconcerten 100 jaar	2015	1000
Stichting Muziek en Meer Ars Musica	meespeelorkest	2015	696,25
Stichting Risping Nij Beets	organiseren stoppeldei	2015	500
Turfroute Festival	organiseren koren festival	2015	425
Stichting Doarpsrounte Beetsterzwaag Olterterp	organiseren Koningsdag	2015	500
Brassband Opsterland / Spijkerpakkenband	voorjaarsconcert	2016	600
Stichting Cultuur Beetsterzwaag	lustrumconcert	2016	1000
Stuurgroep Musical Ester	uitvoering musical Ester	2016	566
Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen	birds & brass in concert	2016	2500
Kunst in Opsterland	open atelierroute	2017	2100
Stichting Culturele Activiteiten Opsterland	Gouden Spiker festival Ureterp	2017	318,6
Stichting DoDo Festival	organiseren DoDo festival	2017	2500
Stichting Kunsthuis SYB	project modder en dracht	2017	2500
Paul van der Voort Musicus	organiseren verjaardagsconcert	2017	600
Stifting Iepenloftspul Opsterlân	iepenloftspul De Lytse Prins	2017	2500
Geweigerde subsidieaanvragen			
Stichting Risping	organiseren stoppeldei	2014	nb
Turfroute Festival	organiseren korenfestival	2014	nb
Stifting Iepenloftspul Opsterlân	iepenloftspul Noblesse Obligé	2015	nb

Stichting Peter de Grote Festival	2 concerten	2015	nb
Stichting Festival 316	organiseren gospelfestival	2016	nb
Stichting Willedei Wynjewâld	organiseren culturele dag	2016	nb
Stichting Doarpsrounte	organiseren Koningsdag	2017	nb
Stichting Museum Opsterlân	expositie het Friese paard in beeld	2017	nb

Bijlage 4: Aankondigingsbrief

Betreft: rekenkameronderzoek subsidies cultuurpromotie – aankondiging enquête

20 september 2018

Geachte heer, mevrouw,

In 2015 is de verordening voor het aanvragen van subsidies voor cultuurpromotie gewijzigd met als doel om een groter en gevarieerder aanbod van culturele activiteiten te kunnen promoten. Vanaf dan worden er geen structurele subsidies meer verleend maar alleen nog incidenteel subsidies verstrekt voor activiteiten gericht op cultuurpromotie. Op verzoek van gemeenteraadsleden van de gemeente Opsterland doet de rekenkamercommissie van Opsterland onderzoek naar het gewijzigde beleid van de gemeente voor het verstrekken van subsidie in het kader van cultuurpromotie.

De rekenkamercommissie heeft het onderzoeksbureau Domenie Doelgericht Onderzoek opdracht gegeven te onderzoeken hoe deze wijziging heeft uitgepakt. Namens de rekenkamercommissie zal het onderzoeksbureau met een digitale enquête alle subsidie-aanvragers van de gemeente uit de periode 2013-2017 bevragen op hun ervaring met dit nieuwe beleid. De rekenkamercommissie hoopt zo een goed beeld te krijgen in hoeverre de cultuurpromotie bijdraagt aan het organiseren van activiteiten, hoe instellingen creatief zoeken naar samenwerking en nog andere geldbronnen voor activiteiten en hoe tevreden u bent over de regeling.
U ontvangt binnenkort op het bij ons bekende mailadres een uitnodiging voor deelname aan een enquête. Verder zullen wij ook een aantal verdiepende gesprekken gaan organiseren. U kunt, als u de enquête invult, aangeven of u hieraan wilt meewerken.

Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de ervaringen van de subsidie-aanvragers, is het voor ons zeer waardevol om zoveel mogelijk respons te krijgen. Wij willen dan ook een dringend beroep op u doen om de enquête die u binnenkort op uw mailadres ontvangt, in te vullen.

Uw adres en e-mailgegevens zijn door de gemeente Opsterland aan de rekenkamercommissie verstrekt. Wij zullen, overeenkomstig de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG 2018), op een zorgvuldige en navolgbare wijze met uw gegevens omgaan. Uw gegevens worden door het onderzoeksbureau uitsluitend gebruikt voor dit onderzoek en niet met anderen gedeeld.
Met de informatie die door de enquête wordt verkregen zal door het onderzoeksbureau en door de rekenkamercommissie zorgvuldig en vertrouwelijk worden omgegaan. De verkregen informatie zal zodanig in het onderzoeksrapport worden opgenomen dat deze niet herleidbaar is tot een specifieke aanvrager of instelling.

Een rekenkamercommissie is een onafhankelijke commissie van de gemeenteraad die controleert of het beleid van de gemeente goed werkt en of de gemeente het geld goed heeft uitgegeven.

Wilt u meer informatie over de rekenkamercommissie of het onderzoek? Kijkt u dan even op www.opsterland.nl/gemeenteraad. U vindt daar ook een pagina over de rekenkamercommissie.

Met vriendelijke groet,

Rekenkamercommissie Opsterland
Mw. T. Ruiter, voorzitter

Bijlage 5: Achterliggende gegevens grafieken

Bijlage 5.1 gegevens figuur 2 - verhouding structurele en activiteitensubsidie

	2013	2014	2015	2016	2017
structurele subsidie	50.472	53.998	37.050	29.442	20.770
activiteitensubsidie	14.719	19.534	24.889	31.347	37.314
totaal	€65.190,50	€73.532,00	€61.939,36	€60.788,61	€58.083,90

Bijlage 5.2 gegevens figuur 3 - aantal toegekende en geweigerde activiteitensubsidies

	2013	2014	2015	2016	2017
toegekend	17	22	39	30	29
geweigerd	10	10	20	21	8
totaal	27	32	59	51	37

Bijlage 5.3 gegevens figuur 4 - aantal ontvangers structurele subsidie en activiteitensubsidie

	2013	2014	2015	2016	2017
structurele subsidie	14	15	12	12	11
activiteitensubsidie	17	17	30	24	26
totaal	31	32	42	36	37

Bijlage 5.4 gegevens figuur 5 - verhouding structurele en activiteitensubsidie - 2

	2013	2014	2015	2016	2017
structurele subsidie	50.472	53.998	37.050	29.442	20.770
activiteitensubsidie aan ontvangers structurele subsidie	3.000	1.500	8.929	12.617	7.196
activiteitensubsidie aan andere ontvangers	11.719	18.034	15.960	18.730	30.118

totaal	**€65.190,50**	**€73.532,00**	**€61.939,36**	**€60.788,61**	**€58.083,90**

Bijlage 5.5 gegevens figuur 6 - Helpt het contact met de gemeente u bij het uitbreiden van uw netwerk en contacten? En wordt u door de gemeente ondersteund met kennis en/of adviezen?

	ja	**enigszins**	**nee**
netwerk/contacten	**3**	**7**	**11**
kennis/adviezen	**3**	**11**	**7**

Bijlage 5.6 gegevens figuur 7 - Werkt u samen met andere instellingen?

ja, met lokale instellingen	**ja, met regionale instellingen**	**nee**
18	**6**	**14**

Bijlage 5.7 gegevens figuur 8 - Welke van de uitspraken is het meest van toepassing op de activiteiten die u heeft georganiseerd?

De doelgroep is sinds 2013 nagenoeg hetzelfde gebleven	**De doelgroep is sinds 2013 veranderd**	**De doelgroep hangt af van de activiteit**
16	**3**	**12**

Bijlage 6: federaties/koepels en hun leden

FEDERATIE VAN OPSTERLANDSE MUZIEKVERENIGINGEN (1-1-2015)
Chr. Muziekvereniging De Bazuin, Tijnje
Muziekvereniging Euterpe, Beetsterzwaag
Muziekvereniging Oerterp, Ureterp
Drumband Eensgezindheid, Hemrik
Muziekvereniging Eensgezindheid, Hemrik
Muziekvereniging de Vlecke, Gorredijk
Chr. Muziekvereniging Euphonia, Wijnjewoude
Vereniging Showband Oerterp, Ureterp
Fanfare Ureterp, Ureterp
Brassband De Lofklank, Ureterp
OKK, Jonkersân
Bron: Federatie van Opsterlandse Muziekverenigingen

FEDERATIE VAN OPSTERLANDSE ZANGKOREN (14-10-2014)
Interkerkelijk koor "Geeft Gode Lof", Gorredijk
Chr. Gem. Koor "Looft den Heer", Beetsterzwaag
Kerkkoor "Te Wûnderlik", Lippenhuizen
Gemengd Koor, Beetsterzwaag
Chr. Gem. Zangver. "Looft den Heer", Ureterp
Vocaal Ensemble "Interlude", Gorredijk
Frysk Sjongkoar", Gorredijk
Nim it sa 't is", Jonkerslân
Doarpskoar "De Dúnsjongers", Bakkeveen
't Oerterper Manljuskoar, Ureterp
"Ta Gods Eare", Frieschepalen / Siegerswoude
Chr. Zangver. "Looft den Heer", Wijnjewoude
Frouljuskoar "Hjerres", Ureterp
Bron: Federatie van Opsterlandse zangkoren

FEDERATIE VAN OPSTERLANDSE GOSPELKOREN (1-1-2015)
The Lighting Stars, Ureterp
Sola Gratia, Wijnjewoude
Bron: Federatie van Opsterlandse gospelkoren

STICHTING CULTURELE ACTIVITEITEN OPSTERLAND (1-1-2015)
brassband / spijkerpakkenband, Bakkeveen
Gouden Spiker festival / bijspikerdag, Ureterp
Bron: gemeente Opsterland

TOANIELFEDERAASJE OPSTERLAN - 14 leden, namen onbekend[18]

[18] Vermoedelijk zijn dit grotendeels de nu nog bestaande toneelverenigingen. Een overzicht van aangesloten leden op 1-1-2015 kon door de gemeente Opsterland niet aangeleverd worden.

Bijlage 7: open antwoorden uit de enquête

Tabel 7.1 Toelichting tevredenheid contact gemeente

- als subsidie toegewezen wordt, ben je tevreden, als subsidie niet toegewezen wordt, niet
- Dat de rekenkamer zich buigt over cultuurbeleid vind ik een goede zaak. Er zijn wel kritische noten te kraken over dat onderwerp
- De gemeente had ons weinig te bieden behalve subsidie of vergunning voor een evenement.
- éénmalig contact gehad over toekenning subsidie
- Er is een gat gevallen na het vertrek van Tryntsje van der Steege, maar nu is er weer nieuwe cultuur-ambtenaar aangesteld, die we overigens nog niet gesproken hebben. De wethouders van cultuur zijn betrokken en daar hebben we ook goed contact mee.
- Geen ondersteuning ontvangen
- Hebben me op het spoor gezet van sommige sponsoren die nog niet bij mij in beeld waren
- Het is lastig om de juiste mensen te bereiken. Bij wisseling van medewerkers worden wij niet geïnformeerd over namen wie de nieuwe contactpersonen voor ons zijn. Dat is jammer
- Ik weet de naam van de nieuwe contactpersoon niet... Adviezen worden wel gegeven, maar dat zijn toch vaak dingen die we zelf ook al hadden bedacht
- prima op de achtergrond aanwezig en een flexibele houding.

Tabel 7.2 Andere bronnen van inkomsten om kosten van activiteiten te dekken

- advertentie verkoop voor in het programmaboekje
- Advertenties
- bij kunstweekend bijdrage van kunstenaars en van de exposanten. Ook van de bedrijven waar we exposeren
- Donaties van donateurs: heel belangrijk. We zijn ANBI.
- Eigen vermogen teert behoorlijk in.
- eventuele giften
- ledencontributies en inkomsten uit verkoop tijdschriften
- sponsoring (twee keer)

Tabel 7.3.1 Toelichting samenwerking met andere instellingen

- Bij de activiteit van 2016: muziek, toneel, museum
- collega verenigingen
- Cultbee
- De Muziekbende heeft op de Kunstmarkt gestaan en de Weefplaats, ook de theaterschool waarvan de naam me nu niet te binnen schiet. We hebben de overzichtstentoonstelling van de Open Atelierroute wisselend laten plaatsvinden in Museum Opsterland en de Witte Kerk in Hemrik.
- dorpsbelangen, musea, stichting '40-'45, onderwijsinstellingen,culturele centra,
- vrijwilligers, leesclubs, Stichting Fryske âlde tsjerken, Stilte centrum Jorwert.
- In 2018 is er een samenwerking met Tresoar t.b.v. een friestalige literaire voorstelling.
- Koren, andere muziekgroep
- Kuenstwurk, Kening van de Greide (Sietze Pruiksma) LF 2018 Conference of the birds.
- Federatie Ooststellingwerf, MOF

- kunstweekend, open monumentendag, appeldag tropische kas
- Lokaal met CultBee, Beetsterzwaag Natuurlijk, lokale en nationale kunstenaars en collectieven
- Maar ook met musea, bedrijven en andere groepen zoals de ondernemersvereniging (WHI) etc.
- Met andere culturele organisaties uit het dorp als Cultbee, tropische kas. Met de ondernemersvereniging en Plaatselijk belang. Met stichting Opsterlandse Groene Parels,
- Landschapsbeheer Friesland en Stichting Koningsdiep.
- O.a. St. Kunstweekend Beetsterzwaag, NNO, Conservatorium Groningen, TIHMS The International Holland Music Sessions, St. Ars Musica muziek en meer, Leo Smit Stichting, Nationaal Muziekinstrumenten Fonds.
- Toneelvereniging Nij Begjin, plaatselijk belang, gemeente, Stichting De Alde Boarn, Museum Opsterland, Onderwijsmuseum, scholen, lokale bedrijven
- Tropische Kas Beetsterzwaag, witte kerk Hemrik, particuliere muziekaanbieders
- zeer divers. vaak verenigingen
- zowel vele lokale als regionale en landelijke

Tabel 7.3.2 Waarom werkt u samen, wat wilt u daar mee bereiken?

- Breder publieksbereik, breder lokaal draagvlak, gebruik maken van lokale kennis breed bereik
- cross-over, nieuwe input en uitdagingen, verbreden van de muziekcultuur. Financieel samenwerken
- Elkaar versterken
- er wordt moeilijk gedaan over de kosten die we in rekening brengen. helaas moeten wij de dirigent wel betalen en willen de kosten dan ook in rekening brengen.
- Financiële steun en gebruik van netwerken m.b.t. de Friese taal.
- gebruikmaken van elkaars expertise en netwerk. samen sta je sterker. samenwerken geeft verdieping. gelijkgerichte activiteiten naast elkaar organiseren is niet praktisch.
- Grotere variatie in aanbod muziek, leuk voor de luisteraar die over het algemeen enthousiast is.
- krachten bundelen, kennis inzetten, financiering rond krijgen.
- Meer mogelijkheden wat betreft kwaliteit en uitstraling en promotie, verbreding publiek, delen van kennis en netwerk.
- Om daarmee het aanbod te kunnen verbreden en meer verdieping in het programma te krijgen
- Samen doelen bereiken en publieksbereik vergroten. Door samenwerking ontstaan er vaak mooie nieuwe inzichten t.b.v. de cultuur.
- Samen kun je meer bereiken en elkaar versterken.
- Samen staan we sterk, meer promotie, meer kracht, meer bezoekers, meer bijzondere dingen organiseren.
- synergie
- Verbinden en versterken van verenigingen in ons dorp.
- We zijn de kunstweek gaan organiseren en werken nu meer samen met basisscholen. We wilden kunst meer onder de aandacht van leerlingen brengen om daarmee het maken van kunst te stimuleren. Onze doelstellingen zijn het promoten van Opsterlandse Kunst,
- Drempelverlaging, stimuleren tot het zelf maken van kunst wat goed is voor heel veel dingen van gezondheid tot educatie, creatief denken, een bewustzijn van cultureel erfgoed en ook de economie.

- Wij werken vaak samen met koren/ muziekverenigingen toneelverenigingen in het dorp, om zoveel mogelijk mensen in het dorp samen te laten werken en daardoor zoveel mogelijk draagvlak voor de activiteit in het dorp te krijgen.

Tabel 7.4 Hoe ziet de doelgroep van uw activiteiten eruit?

- alle dorpsbewoners zijn welkom. Laagdrempelig feest en wij pogen altijd om uiteenlopende activiteiten aan te bieden. Voor elk wat wils.
- Alle leeftijden, maar een zwaartepunt op 40+ Bezoekers uit heel Nederland, met de laatste jaren ook toenemend bezoekers uit Belgie
- bezoekers die van zang en muziek houden
- cultuurminnend publiek
- dames, 60+
- Geïnteresseerden in de lokale historie
- grijze golf > 65 jaar
- kinderen en volwassenen die affiniteit hebben met muziek in de breedste zin
- Kunstliefhebbers en mensen die het leuk vinden workshops te doen. Scholen/ basisschoolleerlingen
- Leeftijd tussen 40 en 90 jaar; wonend voor een deel in Opsterland, Smallingerland en daarnaast een grotere regio, Noord-Nederland, en ook Flevoland; besteding: van weinig tot veel; opleiding: breed, relatief hoger opgeleiden, en velen zijn opgegroeid met muziek en beoefenen zelf muziek.
- Liefhebbers van theater en muziek.
- Mensen die belangstelling hebben voor het nadenken en met elkaar spreken over tal van culturele onderwerpen.
- mensen die het jaarlijks herdenken van 4 mei belangrijk vinden, waaronder de scholen waarmee wordt samengewerkt
- Mensen die houden van klassieke koorzang.
- Mensen uit het dorp en de regio met een HBO-opleiding en een ontwikkelde culturele belangstelling
- mix van theaterliefhebber, van Friestaligen, en van liefhebber bijzondere voorstellingen
- muziekliefhebbers van niet commerciële muziekstromingen.
- Muzikanten en alle liefhebbers van blaasmuziek
- Onze doelgroep bestaat vooral uit de wat oudere theaterbezoeker. Onze doelgroep is geïnteresseerd in de thema's en onderwerpen die wij aansnijden in onze voorstellingen. Dit kan serieus zijn maar ook met veel humor. Bovendien komt onze doelgroep ook graach naar de locatie waar wij onze voorstellingen spelen. Onze doelgroep is o.a onze trouwe bezoeker. Mensen zoals u en ik.
- ouder, betrokken, geïnteresseerd.
- ouderen, gezinnen, collega muzikanten
- Populatie afkomstig uit het dorp, bezoekers zijn net zo gemêleerd als de inwoners van het dorp
- Veelal wat oudere bezoekers.
- voor de uitvoering soms hetzelfde publiek , voor de kerst heel divers
- voor jong en oud
- Wij zijn een muziekvereniging, dus over het algemeen zijn het mensen die houden van muziek.

Tabel 7.5 Kunt u kort omschrijven hoe u verwacht dat uw instelling de aankomende drie jaar bij zal dragen aan de cultuurpromotie in de gemeente Opsterland?

- afhankelijk van of we wel of niet weer een project zullen doen in Opsterland.
- dat kan ik niet zeggen, want wij hebben incidenteel een productie
- De Open Atelierroute en Kunstmarkt zullen weer ieder jaar plaatsvinden. Elk jaar proberen we deze evenementen weer te verbeteren. We weten echter niet hoe het met de werkgroep komt, twee leden stoppen ivm een verhuizing en de lasten wegen voor sommigen niet (meer) op tegen de lusten. De Kunstweek zal derhalve waarschijnlijk volgend jaar niet meer worden georganiseerd nadat we vorig jaar al geen workshops hebben georganiseerd voor volwassenen. Ik vind dat persoonlijk erg jammer omdat dat erg dichtbij onze doelstellingen komt. (En mijn drijfveren) In december hebben we ons Midwinter Kunstevenement Te Plak in It Damshus in NijBeets. Wanneer dit leuk en goed uitpakt dan denken we erover om dit nog eens te doen.
- De Stichting KunstPormotie is in gesprek om na de Culturele Hoofdstraat van dit jaar een vervolg te geven de komende jaren met een breder programma. Hierin zal het Kunstweekend een vaste plaats in blijven innemen, naast andere activiteiten
- Dit jaar (2018) is ons Turfroutefestival niet doorgegaan. Er was te veel aanbod met muziek enz..
- door de dorpsfeest op de huidige wijze te blijven organiseren. En het barst in deze bewuste week van de cultuur en is voor eenieder vrij toegankelijk.
- door de te organiseren een avond in de Skâns, zangersdag te Bakkeveen, concour BZF en kerstuitvoering te Gorredijk
- Door het cultureel erfgoed van Opsterland onder de aandacht te blijven brengen en door mooie wisselende exposities te organiseren.
- Door het organiseren van publieksevenementen
- Doordat de activiteiten van Cultbee een grote naamsbekendheid hebben en er garantie op kwaliteit is en de komende drie jaar de activiteiten worden voortgezet zoals omschreven in ons beleidsplan, zie www.cultbee.nl We zijn bezig om ons bestuur te verjongen om daarmee de continuïteit van bestuur te waarborgen. We gaan iets meer theater doen, en vullen ons bestuur aan met iemand, die dat speciaal gaat ondersteunen.
- door middel van het blijven organiseren van workshops en muziekuitvoeringen bij verschillende gelegenheden
- Een a twee kleine concerten per jaar, er wordt structureel gerepeteerd, met veel enthousiasme.
- eerste focus ligt bij onze leden en hun belangstelling. Daarnaast zien we belang in het verspreiden van informatie over de lokale geschiedenis
- er staan geen projecten op stapel
- Friestalige toneelstukken op de planken brengen
- geen idee
- Het blijven organiseren van het Gouden Spiker Festival waarbij Opsterland het muzikale centrum is van de blaasmuziek. Daarnaast door het organiseren van jeugdclinics, workshops ter promotie van de blaasmuziek. Hierbij ook proberen samen te werken met andere cultuurvormen om de veelzijdigheid en het mooie van muziek te promoten
- Het zou kunnen dat er weer een toneelvoorstelling /musical wordt georganiseerd, binnen of buiten, deelname door alle geledingen in ons dorp
- Hetzelfde als de afgelopen jaren: het organiseren van mooie concerten en aantrekkelijke randprogrammering zoals museumbezoek, wandelingen, diners etc.
- in stand houden jaarlijkse herdenking 4 mei

- incidenteel als het zich voordoet, nog geen plannen
- jubileumviering
- liefhebbers van luistermuziek komen graag bij ons. Wij hopen dat ze dat nog jaren gaan doen.
- Netwerken met andere cultuurinstellingen. Cross- overs bedenken. Met de spelenderwijs orkesten van Opsterland de muziekcultuur promoten Daar waar Opsterland ooit trots op was.
- nog geen idee was toen eenmalig
- Onze stichting is in 2016 opgeheven. Culturele activiteiten worden nu uitgevoerd door zelfstandig geworden werkgroepen en voormalige samenwerkingspartners.
- Via ons 'platform' worden mensen geactiveerd om na te denken over zaken die o.a. cultuur betreffen. Na afloop is er vaak zodanige verdieping dat men 'erop uit gaat'.
- Waarschijnlijk via kleine producties Theater- aan- huis.
- we bestaan in 2020 125 jaar het gehele jaar hebben we activiteiten.
- We zijn het enige koor in Opsterland dat jaarlijks een grotendeels klassiek programma brengt en dat zal de komende jaren niet veranderen.
- wellicht in de komende jaren opnieuw een activiteit organiseren. Betreft een musical, voor en door dorpsgenoten (ook uit omliggende dorpen).
- Wij organiseren eens per 3 jaar een iepenloftspul in het dorp. Wij zijn druk bezig om voor 2019 weer een iepenloft op de planken te krijgen. En hopen dan op een breed publiek uit de gehele provincie.
- Wij streven er naar om de nieuwe producties die wij maken en omschrijven als reisproductie om die zoveel mogelijk ook in de gemeente Opsterland te laten spelen. Plaatsen als Terwispel, Lippenhuizen, Wijnjewoude, Ureterp en Tijnje zijn plaatsen waar wel toneel aangeboden wordt aan de mensen, maar plaatsen zijn die moeite hebben om aanbod te realiseren, waarvan het garantiebedrag betaald kan worden. Toch is ons streven om ook de mensen van deze plaatsen in Opsterland de mogelijkheid te bieden om naar laagdrempelig toneel te gaan in een eigen woonplaats of dorp in de naaste omgeving.
- Wij zetten ons in voor het bieden van een jaarlijks groot concert die voor een breed publiek (bij voorkeur zonder kosten) toegankelijk is en zetten ons in voor de leefbaarheid in het dorp.

Wij zijn een muziekvereniging die de afgelopen 3 jaar is gegroeid van 23 naar 64 personen. Dit door de tomeloze inzet van onze mensen om mensen enthousiast te maken voor de muziek en muziek te laten horen die mensen aanspreekt.

Bijlage 7.6 Toelichting effect wegvallen structurele subsidie voor de leden van federaties

- De bedragen waren toen vast en nu afhankelijk van de subsidiecommissie.
- De kosten van onderhoud instrumenten, aanschaf bladmuziek, jeugdeducatie is hoger dan vanuit contributie en (teruglopende) donateurs kan worden gedragen.
- Het geld wat we kregen konden we inzetten voor de werving leerlingen, nu moeten we een er een activiteit van maken wat niet altijd handig is.
- We missen een vaste subsidie.
- We hebben sinds de wijziging steeds subsidie ontvangen. In de meeste gevallen wat we hadden aangevraagd.
- Wij zijn een muziekvereniging en hebben dus altijd veel geld nodig om het instrumentarium op peil te houden. Dit is niet te betalen met alleen contributie.

Tabel 7.7 Toelichting opwegen administratie tegenover subsidiebedrag

- Er gaat altijd heel veel tijd zitten in het invullen en het maken van een projectplan en begroting voor een subsidieaanvraag. Werk waar ons hart niet naar uit gaat maar wel moet gebeuren wil je de voorstelling financieel rond willen krijgen. Dus ja.... moeilijke vraag. Maar als er subsidie wordt verstrekt is het de moeite wel waard.
- Gemeente is duidelijk, maar ook behulpzaam om het op een goede manier te doen. Plezierige samenwerking, ben erg tevreden tot heden
- Het is betrekkelijk eenvoudig om een aanvraag te doen als je het project goed hebt voorbereid.
- Het is soms een hele klus om een begroting te maken, omdat je over het algemeen te maken hebt met particulieren en vrijwilligers.
- Het lijkt me logisch wanneer je een subsidie krijgt, je ook verantwoording aflegt wat je met het geld gedaan hebt, het is gemeenschapsgeld
- Het moet wel eerlijk zijn.
- Ik kan er mee uit de voeten, voor andere mensen kan het lastiger zijn
- Ja, je moet gewoon met een gedegen plan komen en je er ook voor verantwoorden. Wel vind ik de 40 % regeling erg vervelend
- Met name de leges van de gemeente salderen de uitgekeerde subsidie.
- Voor het overleven van het koar, daar hoort een goede administratie bij
- Voor mij is het niet ingewikkeld. ik kan me voorstellen dat anderen er wel eens problemen mee hebben.
- Vrijwilligers ontvangen geen vergoeding voor administratieve werkzaamheden. (vrijwel) Elk bedrag dat ontvangen wordt geeft de vrijwilligers meer armslag mbt de te organiseren activiteiten. Een meer substantieel bedrag is natuurlijk erg welkom!
- We vragen niet jaarlijks aan. Voor bijv. Een jubileum is extra werk vooraf meegerekend. Zo ook subsidie aanvragen.

Tabel 7.8.1 Hoe blijft u op de hoogte van de aanvraagtermijnen?

- Weet ik niet / niet bekend (5 keer)
- Op de website kijken (en dan in de eigen agenda zetten) (13 keer)
- Via de site, maar ook via de persoonlijke contacten bij de gemeente die hierop attenderen.
- Via mail/ krant
- Zelf goed om denken en het wordt gepubliceerd in de krant
- Niet, omdat de informatie nog steeds naar de vorige penningmeester werd gestuurd. Hij stuurde dit dan naar mij door
- Als een subsidieaanvraag aan de orde lijkt zoeken we dat uit
- Door nu zelf het niet te vergeten
- Er is een meerjarige toezegging
- Huidige bestuur heeft eenmaal subsidie aangevraagd en niet gekregen, dus vragen maar niet meer aan. Evenementen te klein.
- Ik zoek ze zelf op de site, dat is altijd wel even zoeken. Een mailtje met aankondiging van het verstrijken van de termijn zou wel handig zijn…
- Indien nodig, uitzoeken. Omdat de activiteit slechts 1 x per zoveel jaar wordt georganiseerd, ben ik niet blijvend op de hoogte van de termijnen.
- Zelf uitzoeken, van de gemeente hoor je niets
- Zou ik niet weten, we krijgen niet meer een bericht dat we subsidie kunnen aanvragen.

Tabel 7.8.2 Toelichting tevredenheid aanvraagtermijnen

- Aanvraagtermijn ligt erg ver voor de uitvoering van het evenement, waardoor het al meerdere keren is gebeurd dat aanmelding te laat was. Bij start van deze regeling kon er in een kwartaal een aanvraag voor het volgende kwartaal worden gedaan. Dat beviel beter.
- De doorlooptijd van de besluitvorming is nogal lang, waardoor bijvoorbeeld in 2018 de toezegging nog niet binnen was, terwijl de activiteit al bezig was. Wellicht een maand eerder, of sneller besluiten.
- De termijn is voor ad hoc geplande activiteiten is eigenlijk te lang, maar lokt ook alleen maar incidentele activiteiten uit.
- Doordat we nu bijna een 3/4 jaar vooraf iets moeten aanvragen weten we soms niet wat we gaan doen, dit bepalen we pas een half jaar vooraf. en zo kunnen we niet altijd iets aanvragen.
- Er is vaak wel een activiteit afgesproken, maar zo ver van tevoren is vaak het kostenplaatje nog niet bekend.
- het is een regeling ingesteld vanuit en voor de gemeente. In de praktijk worden deze termijnen wel eens gemist.
- Het is voor ons fijner als de aanvraagtermijnen wat korter zijn en we dus vaker per jaar een subsidieaanvraag kunnen doen.
- Je moet nu erg ver (bijna een jaar soms) van te voren de aanvraag al doen.
- Kan alleen voor incidentele projecten.
- Omdat we voor 31 oktober vaak nog niet inzichtelijk hebben, hoe de komende productie eruit komt te zien (financieel).

Bron: enquête, tevreden over aanvraagtermijnen = 'nee'

Tabel 7.8.3 Toelichting tevredenheid aanvraagtermijnen

- 2 keer per jaar is genoeg
- 2 maanden is voldoende om een aanvraag in te dienen. Bovendien word je nu meer gedwongen goed na te denken qua opzet en financiën over het project
- Als de subsidie binnen 6 weken wordt toegekend na binnenkomst is er ongeveer nog 3 maanden voordat de voorstelling plaatsvindt
- Dit is duidelijke aangegeven.
- goede termijn
- het is niet eenvoudig om een positief overzicht te geven voor zo ver vooruit, maar bij toezegging van subsidie kan men pas echt aan de slag
- Het is wel vervelend dat je maar voor 1 activiteit aan mag vragen
- Ik vind dat er genoeg tijd is om een subsidie aan te vragen
- Is prima te doen om in die periodes aan te vragen. Hebben ook meestal voorafgaand aan de activiteit een antwoord

Bron: enquête, tevreden over aanvraagtermijnen = 'ja'

Tabel 7.8.4 Toelichting tevredenheid aanvraagtermijnen

- 2 keer per jaar is genoeg
- 2 maanden is voldoende om een aanvraag in te dienen. Bovendien word je nu meer gedwongen goed na te denken qua opzet en financiën over het project
- Als de subsidie binnen 6 weken wordt toegekend na binnenkomst is er ongeveer nog 3 maanden voordat de voorstelling plaatsvindt
- Dit is duidelijke aangegeven.
- goede termijn
- het is niet eenvoudig om een positief overzicht te geven voor zo ver vooruit, maar bij toezegging van subsidie kan men pas echt aan de slag
- Het is wel vervelend dat je maar voor 1 activiteit aan mag vragen
- Ik vind dat er genoeg tijd is om een subsidie aan te vragen
- Is prima te doen om in die periodes aan te vragen. Hebben ook meestal voorafgaand aan de activiteit een antwoord

Bron: enquête, tevreden over aanvraagtermijnen = 'geen mening'

Tabel 7.9 Toelichting tevredenheid digitale aanvraagformulier

- Het aanvraagformulier blokkeert bij het invullen van het banknummer. Doordat je met je digid inlogt vliegt het systeem er na 15 min uit. Terwijl je een aantal vragen moet beantwoorden en uitleg moet geven. Zeer vervelend en het geeft je een idee dat je beter niet aan kan vragen
- Het formulier is duidelijk.
  Het is een praktisch formulier, waar alles wat nodig is voor een aanvraag gevraagd wordt.
- Het is te algemeen en niet specifiek voor de activiteiten die wij organiseren. soms kun je een vraag niet beantwoorden.
- Huidige penningmeester is niet zo van digitale aanvragen.
- Ik heb een keer geen bevestiging gekregen van de ontvangst, en dat bleek een fout in het programma
- Inloggen met persoonlijke DigiD terwijl voor vereniging subsidie wordt aangevraagd?!
- Tussentijds kan niet worden opgeslagen, dan wel afgedrukt als nog informatie (waar je pas achter komt als je met de aanvraag bezig bent) moet worden verzameld.

- Het formulier is duidelijk
- Prima mee te werken
- Veelal wordt een compleet projectplan opgesteld inclusief begroting. Deze zou je als bijlage moeten kunnen bijvoegen en dat maakt veel vragen overbodig
- Werkt prima.
- Het is een lastig formulier. Later komt het verzoek met aanvullende vragen. formulier mag wel iets uitgebreider en compleet
- Ik kan me het formulier niet meer herinneren
- Lang geleden, niet meer bekend
- Niet gezien
- Omdat we deze nog niet gezien hebben(in 2016 waren we nl te laat)
- Zelf niet aangevraagd

Tabel 7.10 Toelichting duidelijkheid begroting

- Dat komt omdat wij dit ieder jaar wel doen, voor 'beginners' lijkt het me best ingewikkeld.
- destijds wel
- Er staat een voorbeeld op de site
- Er wordt ook nog kosten voor een vrijwilliger moet je erbij inzetten. dit zou beter kunnen worden onderbouwd. iemand kan het in 5 uur regelen en een ander doet er 20 uur erover. dit zou beter richtlijnen voor moeten zijn.
- Helder verhaal
- Huidig bestuur heeft er veel moeite mee. Ik ben de voormalig secretaris die voorheen alles regelde.
- Met die termen heb ik geen moeite. Wel met de vraag waarom sommige activiteiten wel en andere niet tot de culturele activiteiten worden gerekend.
- Nadat ik met betreffende contactpersoon binnen de gemeente contact had gehad, werd het mij duidelijk.

Tabel 7.11 U mag in de begroting van uw activiteit uren van vrijwilligers waarderen voor 10 euro per uur. Is dit bedrag voor uw instelling toereikend en waarom (niet)?

- Ja, dat is toereikend, zonder verdere toelichting (10 keer)
- ja, dit is toereikend. Bedrag lijkt reëel. Gezien de landelijke maatstaven
- ja, meestal worden die voor 5 euro gewaardeerd, dus 10 euro is al heel ruim.
- Dit is toereikend omdat het niet wordt uitbetaald aan de vrijwilligers.
- Onze kosten komen vooral door het werken met professionals. Wij maken ook dankbaar gebruik van vrijwilligers daarbij lijkt €10,- een redelijk bedrag.
- We hebben geen probleem met dat (vrij lage) bedrag
- ja, we hebben dit pas bij de laatste aanvraag 'ontdekt'. We vinden het vaak erg vervelend om zelf nog op zoek te MOETEN naar andere inkomsten Dit kost erg veel moeite en zou een reden kunnen zijn in de toekomst af te zien van het organiseren van mooie evenementen voor Opsterland.
- Dit is bij mij/ons onbekend (2 keer)
- Ik denk niet dat dit bekend is bij bestuur. Ik heb dit zelf nooit begrepen.
- Nog geen ervaring mee
- Hebben we niet ingezet, lastig te calculeren hoeveel uren dat zijn.
- Het moet duidelijk zijn hoeveel uur je mag berekenen
- Interlude maakt geen gebruik van vrijwilligers.

- Maken we geen gebruik van, voor een sluitende begroting niet nodig.
- Proberen rond te komen
- We werken op basis van vrijwilligers zonder financiële tegemoetkoming. Wel wordt de inzet van de vele vrijwilligers beloond middels een jaarlijks bedankje.

Tabel 7.13.1 Toelichting streven naar activiteiten zonder subsidie cultuurpromotie

- Er wordt ook gebruik gemaakt van subsidiefondsen. Naast het doen van uitgaven wordt er ook gezocht naar activiteiten die inkomsten genereren. De inkomsten blijven echter klein ten opzichte van de plannen, zodat elke subsidie erg welkom is. Om enige continuïteit in de activiteiten te behouden blijft de subsidie cultuurpromotie erg belangrijk.
- Het is soms een noodzaak om het zonder subsidie rond te krijgen, maar daardoor nemen de risico's toe en worden de entreeprijzen hoger. Ook komt het voor dat de uitvoerenden genoegen moeten nemen met minder geld.
- maar we vinden een financieel steuntje in de rug wel prettig
- Soms is dat niet mogelijk en zijn we blij dat de subsidie cultuurpromotie bestaat, maar het is natuurlijk fijn als je niet afhankelijk bent van subsidie.
- Subsidie structureel afgeschaft, incidenteel niet gekregen, er wordt verder geen energie ingestoken, te moeilijk allemaal.
- Veel van de activiteiten die we doen zijn niet gesubsidieerd: lezingen, tijdschrift
- We proberen telkens activiteiten te bedenken die kostendekkend zijn.

Bron: enquête, streven = ja

Tabel 7.13.2 Toelichting streven naar activiteiten zonder subsidie cultuurpromotie

- cultuurtechnisch niet haalbaar
- daar leent de 4 mei herdenking zich niet voor; de herdenking kan geen eigen verdienmodel opzetten. dat is ongepast!
- dat is een utopie
- De kostendekking van reguliere kosten van een vereniging is al met grote moeite rond te krijgen. Overige bronnen van inkomsten worden wel gevonden, maar zijn vaak voor een eenmalig evenement beschikbaar.
- De vraag is de wereld op zijn kop. Wij organiseren een dorpsfeest waarbij wij de wensen van de bewoners zoveel mogelijk in acht nemen. Een subsidie is welkom. En uiteraard ook activiteiten die voldoen aan de sub. cultuurpromotie. Maar dat is geen doel op zich.
- Financieel niet haalbaar gezien de structurele subsidie die is weggevallen bij de verenigingen.
- Gezien onze programmering hebben we altijd ondersteuning nodig van professionals. De financiën van het koor zijn daarvoor niet toereikend, zodat we niet ontkomen aan een subsidieaanvraag.
- Het zou het ideaal plaatje zijn dat je niet afhankelijk bent van subsidie. Helaas is de realiteit anders en zijn subsidies keihard nodig.
- Indien we weer een voorstelling gaan organiseren zal er weer steun aangevraagd worden. Dit gebeurt ca eens per 5 jaar
- Ja en Nee. Voor de Kunstmarkt vragen we nu sinds 3 jaar geen subsidie meer aan. Voor de Open Atelierroute en Kunstweek doen we dat wel. We willen geen onderbetaalde kunstenaars en we willen ook niet dat de kunstenaars hun eigen evenement duur moeten betalen. Kunstenaars hebben het vaak financieel erg moeilijk en het is een gewoonte

geworden om kunstenaars niet te betalen of ze zelfs te laten betalen voor evenementen of tentoonstellingen die zonder hun kunst niet eens zouden kunnen bestaan. We zoeken wel sponsoren, maar dat blijft eigenlijk telkens bij kleine bedragen. We redden het zo iedere keer toch prima.

- omdat een kleine vereniging dat niet kan dragen en hoopt op elke keer de inkomsten en uitgaven in evenwicht zullen blijven
- Ons doel is voor iedereen toegankelijke cultuur en muziek door professionele kwalitatief uitstekende artiesten en musici. Zonder subsidie is dit niet realistisch, want zou de entreeprijs dermate hoog worden, dat het elitair is, en dus niet voor iedereen toegankelijk.
- Onze Stichting heeft geen structurele subsidie en als wij als professionals ons brood er mee moeten verdienen kunnen wij dat nooit zonder subsidie
- we hebben de laatste 1,5 jaar geen subsidie aangevraagd doordat we bijna een jaar vooraf al een moeten regelen wat de kosten zijn en wat de activiteit is, dit belemmert ons creatief te blijven.
- we streven er naar om het voor het publiek gratis te houden. Om dit te realiseren is het nodig subsidies en sponsoring te hebben.
- Wij hebben geen eigen kapitaal, elke productie moet opnieuw gefinancierd worden
- zonder subsidie zou de entreeprijs veel hoger moeten, dan komen er ook minder toehoorders. Wij willen deze avonden toegankelijk maken voor iedereen, (ook voor de mensen met een kleine beurs)

Bron: enquête, streven = nee